บทเพลงถวายพระพรพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๑. เทิดพระเกียรติ "ทีฆายุโกโหตุมหาราชา"

เนื้อร้อง - ทำนอง คุณหญิงชิ้น ศิลปบรรเลง

๑. วันที่ห้าธันวาวาระเลิศ สุดแสนประเสริฐของปวงประชา
คือวันเฉลิมพระชนม์พรรษา องค์บรมกษัตราธิราชเจ้าของไทย
๒. ศุภฤกษ์เวียนมาบรรจบ มหาดิถีครบมิ่งมงคลสมัย
พระผู้ร่มเกล้าของเผ่าไทย อันยิ่งใหญ่ครบรอบพระชันษา
๓. ข้าพระพุทธเจ้าขอถวายพระพรชัย อัญเชิญเทพไท้ทั้งพระไตรรัตนา
ทีฆายุโก โหตุ มหาราชา เกริกพระเกียรติก้องหล้าด้วยพระบุญญาธิการเทอญ

บทเพลงสุดท้ายของคุณหญิงชิ้น ศิลปบรรเลง แต่งให้เป็นบทเรียน "วิทยุโรงเรียน" ของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นบทสุดท้ายสำหรับชั้นประถมปีที่ ๖ เริ่มใช้สอนตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๓๒ ถึง ๒๕๓๔

๒. เทอดน้ำพระทัย

ท่านองเพลงเทพลีลา

มงคลวารที่ห้าธันวาคม นับเป็นวันอุดมอันล้ำเลิศ
พระเจ้าอยู่หัวของไทยผู้ประเสริฐ น้ำพระทัยทูนเทิดยุติธรรมา
มิคำนึงถึงความสุขส่วนพระองค์ ผลพระดำริทำให้ทรงเกิดสุขหรรษา
ทุกเหล่าชาวไทยพร้อมใจอาราธนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มพระจอมราชา
เพิ่มพระชนม์พรรษา ยิ่งยืนนานเทอญ

(แต่งเมื่อ ๙ ธันวาคม ๒๕๒๘)

๓. ต้นไม้ใหญ่

ต้นไม้ใหญ่ กิ่งใบ แผ่ไพศาล เป็นสถาน นกกา ได้อาศัย
หลากชนิดสร้าง สุมทุม ตามพุ่มไม้ ทุกเหล่าได้ เป็นสุข ทุกวันวาร
เปรียบประเทศ ของไทย ให้ความสุข แต่ชนทุก ชาติชั้น พลันสุขศานติ์
อยู่ภายใต้ พระบรม โพธิสมภาร องค์พระประมุข พระราชทาน ความเสรี
พระมหา กรุณาธิคุณ อุ่นเกล้าไทย ทั่วเขตแคว้น แดนไทย ทุกถิ่นที่
แห่งหนใด ยากแค้น แสนทวี ทรงปรานี ยอมลำบาก ยากพระกาย
เสด็จไป เยี่ยมเยือน และแนะนำ รู้ทางกระทำ ก่อประโยชน์ ต่าง ๆ ได้
ด้วยพระปรีชา สามารถ คาดการณ์ไกล พวกชาวไทย น้อมจงรัก และภักดี
น้อมเคารพ บูชา พระไตรรัตน์ อดีตกษัตริย์ และเทวา ทุกราศี
คุ้มครองพระชนม์ เจริญพระยศ ทั่วราตรี ทั้งพระบรม ราชินีนาถ คู่พระทัย

บทเพลงสดุดีสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

๔.

ข้าพระบาทพร้อมน้อมวันทาใต้**ฝ่าพระบาท**
สยามราชกุมารี ศรี**สยาม**
พระนามเทพรัตนราชสุดา สง่า**พระนาม**
นิยมไทย ทุกเขตคาม **นิยมไทย**

ศิลป ทุกศาสตร์ พระองค์ทรงมี **ศิลป**
หลากหลายสิ้น พร้อมดนตรี มี**หลากหลาย**
ราษฎร์หญิงชาย ภักดียิ่ง **ราษฎร์หญิงชาย**
นิจนิรันดร์ ถวายความสุจริต **นิจนิรันดร์**

ในโอกาส ครบสามสิบ พระชันษา
อันเชิญพระรัตนตรัย ในจักรวาล
ให้พระองค์ทรงพระเจริญอยู่เนืองนิจ
ทรงสำราญพระชนมาน เกริกเกียรติไกล
ข้าพระพุทธเจ้า มูลนิธิหลวงประดิษฐ
ทรงรักษาศิลป์ไทยอยู่คู่ไทยนั้น
ขอพระองค์ ผู้ทรง เป็นขวัญใจ
ขออัญเชิญพระรัตนตรัยและเทพไทบรมครู

พวกเหล่าข้า พระพุทธเจ้า ขออธิษฐาน
และทวยเทพ ทุกวิมาน อวยพรชัย
เป็นน้ำอมฤต ชุบดนตรีไทย ให้ผ่องใส
เป็นขวัญใจ ประชารัก ภักดีเอย
ล้วนมีจิตเทอดพระองค์เป็นมิ่งขวัญ
ต่างซึ้งในพระทัยและจิตมั่นกตัญญู
ของนักดนตรีน้อยใหญ่ ทั่วทุกผู้
คอยพิทักษ์พระองค์อยู่ ทุกเมื่อเอย

(แต่งเมื่อ ๑ เมษายน ๒๕๒๘)

บทเพลงแด่นักดนตรีไทย

๕. ดนตรีดีที่ไพเราะ

ทำนองสุริโยทัย

กระแสรสดนตรีที่บรรเลง
กลมกลืนชื่นฉ่ำในสำเนียง
มีจังหวะท่วงทำนองคล้องคลอเคล้า
รักหวานวาบซาบซึ้งตรึงอุรา
ผู้ขับร้องตั้งใจใส่อารมณ์
เปรียบการงานที่ยากแค้นแสนทวี

ทำนองเพลงไพเราะเสนาะเสียง
ฟังเพียงเพลงสวรรค์สรรสร้างมา
เกลียด, กลัว, โศกเศร้าเฝ้าครวญหา
ผลเนื่องมาจากฝึกปรือฝีมือดี
พวกดนตรีรับผสมเสียงเรื่อยรี่
การร่วมใจได้ผลดีตามเจตน์จำนง

๖. ร่วมแรงร่วมใจ

กิจการใด เมื่อร่วมใจ ด้วยสามัคคี
เหมือนเช่นวันนี้ นักดนตรี มารวมกัน
ได้แสดง ความสามารถ และความคิด
แต่งให้บรรเลง ตามเนื้อเพลง กำหนดไว้

เกิดเป็นผล ชุ่มชื่นฤดี แสนสุขสันต์
เพื่อสังสรรค์ ได้รู้จัก รักกันไว้
ทั้งเพลงที่ผลิต ของท่านครู ทั้งเก่าใหม่
เพลงใดก็ได้ ที่ไพเราะ เสนาะเอย

๗. มาลัยดนตรี

ทำนองเพลงมาลีหวน

มวลดอกไม้ งามประทิ่น กลิ่นหอมหวล รวมประมวล นำมาร้อย หลากบุปผา
เป็นมาลัย แสนอร่าม งามโสภา เพื่อเป็น พุทธบูชา ดังจำนง
เฉกเช่นดนตรี ที่ต่างมี กันมากมาย มาร่วมรวม กันได้ ดังประสงค์
ของมูลนิธิ หลวงประดิษฐฯ คิดธำรง ดนตรีไทย ให้คง อยู่คู่ไทย

(มีนาคม ๒๕๒๙)

๘. เพลงสมาชิกดนตรีไทยของมูลนิธิฯ

เนื้อเต็ม ; ทำนอง เพลงทองย่อน

สมาชิก ดนตรีของ มูลนิธิฯ ช่วยเริ่มริ ทำประโยชน์ อันยิ่งใหญ่
เทิดทูนศักดิ์ รักษา ศิลปะไทย เรียนรู้ให้ ทรงไว้ ด้วยใจรัก
หากคนไทย ไม่นิยม ชมศิลป์ไทย กาลข้างหน้า ต่อไป คนไม่รู้จัก
มีแต่เพลง ครึ่งชาติ อนาถนัก ไม่มีหลัก ให้แสวง แหล่งที่มา
ประวัติศาสตร์ วิชา โบราณคดี ยังมีซาก จมปฐพี ให้ค้นหา
ส่วนเพลงไทย มากมาย แต่เดิมมา เสื่อมสูญ ตามชีวา ครูท่านไป
เหลือแต่ชื่อ มีอยู่ หลายร้อยเพลง จะหาผู้ รู้บรรเลง หามีไม่
หลักวิชา ที่ท่านทำ อำพรางไว้ ยากค้นหา เพราะไม่ มีตำรา

๙. ดนตรีไทย

ดนตรีไทย คนไทย เป็นเจ้าของ เคยเล่นร้อง สืบต่อกัน นานนักหนา
แต่ครั้นกาล ผ่านไป ตามเวลา ก็เสื่อมโทรม จนน่า จะสูญไป
น่าขอบจิต บรรดาศิษย์ รุ่นใหม่นี้ ช่วยกันรักษา ดนตรี คงอยู่ได้
ขออำนาจ คุณพระศรี รัตนตรัย คุ้มครองให้ รุ่งเรือง เจริญเทอญ

(มีนาคม ๒๕๒๙)

๑๐. ศิลปินดนตรีไทย

อันดนตรี ที่บรรเลง เป็นเพลงนั้น เสียงเข้ากัน จึงไพเราะ เสนาะหู
ร่วมบรรเลง พร้อมน้อมใจ ยิ่งน่าดู จักเชิดชู ศิลปะ และวัฒนธรรม
การมารวม ร่วมกัน อย่างฉันท์มิตร แสดงจิต เทิดดนตรีไทย ให้คงมั่น
ศิลปินดนตรี ไม่มี แบ่งพวกกัน ทุกคนมั่น มุ่งหวังให้ ดนตรีไทยเจริญ

(มีนาคม ๒๕๒๙)

๑๑. เชิดชูดนตรีไทย

ทำนองเต่ากินผักบุ้ง

ท่อน ๑ ชื่นฤทัย ไมตรีจิต ท่านผู้ฟัง
ที่มานั่ง ยังสวน อัมพรสถาน

ท่อน ๒ ดนตรีไทย จักคง ดำรงนาน
ก็เพราะท่าน ช่วยชู กำลังใจ
(สร้อย) พวงเอ๋ย พวงมาลัย
ชื่อเสียง ของดนตรีไทย เปรียบเหมือนมาลัย พวงงามเอย

ท่อน ๓ ศิลปะจะเฟื่อง เรืองด้วยผู้ รู้คุณค่า
มีเมตตา ช่วยทำนุก ทุกสมัย
นับตั้งแต่นี้ ดนตรีไทย
จักรุ่งเรืองไกล ดังก่อนเอย

๑๒. เพลงปี่พาทย์ไทย

ทำนอง แขกมอญชั้นเดียวท่อนหนึ่ง

วงปี่พาทย์ไทยนั้นท่านสร้างไว้ เรียกเครื่องห้าเครื่องใหญ่และเครื่องคู่
ชื่อเครื่องดนตรีที่ร่วมวงจงเรียนรู้ มีรูปร่างให้ดูต่าง ๆ กัน
หนึ่งปี่สองระนาดเอกสามฆ้องใหญ่ สี่ฆ้องเล็กห้าทุ้มไม้ในภาพนั้น
มีฉิ่งฉาบเป็นจังหวะประกอบกัน กลองตะโพนสิ่งสำคัญจึงครบวง
ทุกอย่างมีหน้าที่การบรรเลง ทำให้เพลงไพเราะดังประสงค์
ถึงเครื่องดนตรีจะมีไม่ครบวง ขาดฆ้องเล็กก็ยังคงใช้ได้ดีเอย

๑๓. สำเนียงเพลง

ทำนอง เพลงพม่าอาโก

ทำนองเพลงของมอญค่อนข้างเศร้า หากคลอเคล้าด้วยดนตรีปี่มอญใหญ่
ตะโพนมอญดังเท่งทึงโศกซึ้งใจ เหมือนรำพันหวั่นใจในความทุกข์
เพลงพม่าแม้ว่าชาติใกล้เคียง แต่สำเนียงและลีลาน่าสนุก
เสียงเถิดเทิงบ๊องกลองยาวรุก พม่าสนุกมอญรำพันต่างกันเอย

๑๔. ดนตรีไทยมิใช่อาหารฝรั่ง

ในบรรดา อาหารโบราณ ของไทย ปรุงด้วยผัก ส่วนใหญ่ มีคุณค่า
ทางโภชนาการ ให้พลังงาน ไร้โรคา เสริมสุขภาพ แก่กายา ราคาเยา
กับข้าวไทย ขนมไทย มากมายนัก คนสมัยใหม่ ไม่รู้จัก จึงหลงเขลา
ว่าสู้อาหาร ต่างชาติไม่ได้ เพราะโก้ไม่เบา จึงขอเอา อาหารเปรียบ เทียบกับดนตรี
ผู้ที่ไม่เคย เห็นหรือฟัง ทั้งใหญ่น้อย คิดว่า คนไทยด้อย ซึ่งศักดิ์ศรี
ไม่มีปัญหา ประดิษฐ์ คิดเพลงดีดี ฟังแล้วจับใจ เหมือนที่ ฟังเสียงกลอง
ของดนตรี สากล ปนคลุกเคล้า เนื้อร้อง ทำนองเร้า อารมณ์สนอง
ส่วนดนตรี ไทยนั้น ประดิษฐ์ตามทำนอง และหลักของ ท่านครูเก่า สืบต่อมา
เมื่อจะแต่ง เพลงใด ให้ไพเราะ หาช่องเหมาะ ด้วยทำนองที่ มีคุณค่า
โดยคำนึง ถึงเทศะ และเวลา เนื้อเพลงหา ที่เป็นประโยชน์ ต่อผู้ฟัง
ใช้บทกวี เป็นสื่อสร้อย ร้อยทำนอง ฟังไพเราะ คล้องจอง ดุจมนต์ขลัง
ฟังแล้วชื่นชม เพิ่มค่านิยม ก่อเกิดพลัง ช่วยปลูกฝัง ดนตรีไทยอยู่ คู่ชาติเอย

(๓๐ ตุลาคม ๒๕๒๘)

๑๕. วงดนตรีไทย

วงดนตรี ที่เป็นของ ประจำชาติ
มีวิธี ตีต่าง ๆ โดยเฉพาะ
ตีสองมือ คู่แปด คู่สี่ และคู่ห้า
อาจตีคลอ เคล้าไป กับเสียงร้อง
สอง ฆ้องใหญ่ ใช้วิธี ตีห่าง ๆ
ลูกตกของเพลง ทุกเครื่องบรรเลง ต้องตรงกัน
สาม ระนาดทุ้ม ใช้วิธี ตีหลอกล่อ
แต่เสียงสำคัญ ตามหลักนั้น ต้องคงไว้
สี่ ซอด้วง เสียงสูงหวาน ประสานสนิท
เป็นผู้นำ วงเครื่องสาย คุมทำนอง
ห้า ซออู้ เสียงทุ้ม ฟังนุ่มนวล
ทำเสียงเลียน เสียงพูด ได้หลายคำ
หก จะเข้ เป็นดนตรี มีสามสาย
สายทุ้มช่วย เมื่อเสียงต่ำ ทำคล้องจอง

หนึ่ง คือระนาด-เอกนำหน้า พาเสนาะ
กรอ, สะบัด, รัว, ขยี้ให้เหมาะ ตามทำนอง
เสียงหวาน โปรย, ปริบ, โกรธา, ทำได้คล่อง
ท่วงทำนอง โศกประสาน สมานกัน
ตามแนวทาง ทำนองเพลง เป็นหลักมั่น
ไม่ควรหัน เหแปลก แหวกแนวไป
ตลกล้อ ให้ครื้นเครง ทางเพลงได้
ถึงโลดโผน อย่างไร ไม่ผิดทำนอง
กับดนตรี ทุกชนิด ไม่ขัดข้อง
ทั้งการส่ง รับ-ร้อง เป็นผู้นำ
ล้อซอด้วง และยั่วยวน ด้วยเสียงต่ำ
เช่น "ดอก เอ๋ย..." ตามลำนำ แทนเสียงร้อง
สายเอก ดีดลวดลาย ทำนองคล่อง
สายลวดประสาน เสียงก้อง น่าฟังครัน

๑๖. โน้ต

(สากล)

เมื่อแรกเริ่มจะเรียนดนตรี
โน้ตเหล่านี้มีความสำคัญ

เครื่องหมายมีต้องเรียนรู้พลัน
จะให้มั่นร้องเพลงได้เร็ว

บทเพลงเกี่ยวกับสังคม และจริยธรรม

๑๗. เอกลักษณ์ไทย

เอกลักษณ์สำคัญอยู่คงคู่ชาติ
ว่าชาติไทยมีเอกราชดำรงนาน
ศาสนาศีลธรรมประจำใจ
รู้เคารพนอบนบอภิวันทน์
ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
คุณบิดา มารดา ต้องเชิดชู
ไม่อวดเบ่งความเก่งยกตนเด่น
ผู้มีความรู้มักถ่อมน้อมกายา

คือประกาศความเป็นไทยอย่างอาจหาญ
แต่ก่อนกาลยั่งยืนอยู่จนปัจจุบัน
ความกล้าหาญชาญชัย ความขยัน
มีความสัตย์ยึดมั่นกตัญญู
ช่วยขจัดสรรพภัยร่วมใจสู้
รู้คุณครูผู้สอน ศิลปนานา
ทำตนเป็นแมลงป่องชูหางร่า
ช่วยเผยแพร่วิชาให้กว้างไกล

(๘ ตุลาคม ๒๔๘๕)

๑๘. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

(สร้อย)...รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์เป็นคุณสมบัติของเราชาวไทย *(ซ้ำ)*

๑. ผู้ที่จะมีชื่อว่ารักชาติ ต้องเต็มใจสละชีวาตม์ เพื่อชาติได้
เคารพกฎหมาย ระเบียบดี มีวินัย เลี่ยงหลีกไกล ไม่ยอมอยู่หมู่คนพาล *(สร้อย)*

๒. รักศาสน์ปรารถนาแต่ความสุข ผู้ใดทุกข์ปลุกปลอบใจ ให้สุขศานติ์
ตามคำสอน องค์พระศาสดาจารย์ ทำการงานให้ประเสริฐ เลิศคุณธรรม *(สร้อย)*

๓. รักกษัตริย์องค์ร่มฉัตรของชาวไทย พระกรุณาธิคุณอุ่นใจทุกเช้าค่ำ
พระราชกรณียกิจ ที่พระองค์ทรงกระทำ ล้วนน้อมนำประโยชน์สู่หมู่ พลกนิกร *(สร้อย)*

หมายเหตุ

(แต่งให้นักดนตรี ร.ร.บวรนิเวศแสดงโทรทัศน์ร้อง "สร้อย" เป็นคำขวัญของอดีตนายกฯ ธานินทร์ กรัยวิเชียร)

๑๙. ประเทศไทย

ทำนองเพลงแขกขาว

ถึงต่างชาติศาสนาไม่ว่าใคร หากอยู่ในแดนไทย

ขอเชิญมาร่วมใจผูกรักสามัคคี
ได้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข ปราศจากทุกข์ทั่วกัน เหมือนดังฉันท์น้องพี่
ประชาธิปไตยให้ความเสรี ประเทศไทยนี้มากด้วยเมตตา

ไตรรงค์ธงชาติไทย ปลิวไสวอยู่ในนภา
เด่นงามแต่ไกล สีธงชาติไทยงามสง่า
เครื่องบอกสัญญาณ์ เอกราชเสรี
ผองชาวไทยทั่วไปมุ่งความดี ใจบเอื้ออารีต่อกันอยู่มิวาย
ชาติไทยคงมั่นเป็นนิรันดร์ตลอดไป ขอให้เทพไท้จงได้เป็นพยาน

๒๐. พี่น้องไทย

ทำนองเพลงลาวเจริญศรีแปลง

ทุกแห่งหนใด แม้ว่าเพื่อนไทย เราทั้งผอง
เหมือนพี่น้อง เกลียวกลม ชาติจะสมบูรณ์ยิ่ง
รักกันไว้เถิด ผลที่จะเกิด คือความสุขจริง
ชาติศาสน์กษัตริย์ รัฐธรรมนูญคือสิ่ง ที่ควรเทิดอยู่คู่ชาติไทย

๒๑. ร่มฉัตรชัย

ทำนองเพลงพม่าทุงเล

เมืองไทยคนไทย ปวงชนน้อยใหญ่เกษมเปรมปรีดิ์ *(ซ้ำ)*
ได้พึ่งโพธิสมภาร ร่มเย็นเบิกบานเพราะพระบารมี
องค์พระภัทรมหาราช ชาวไทยทั้งชาติน้อมชุลีกร
ให้ทรงสำราญเบิกบานหทัย เป็นร่มฉัตรชัยนิจนิรันดร

๒๒. ประชาธิปไตยในบ้าน

ทำนองเพลงแขกต่อยหม้อ

ประชาธิปไตยภายในบ้าน เป็นพื้นฐานสำคัญคือหน้าที่
ของคนมีอย่างไรรู้ให้ดี พ่อ แม่ ลูก น้อง พี่ ญาติพงศ์พันธุ์
ควรเคารพนอบนบตามฐานะ ถูกกาลเทศะไม่ลักลั่น
สามัคคีไม่เอาเปรียบกันและกัน มีสิ่งใดแบ่งปันตามควรเอย

๒๓. ประชาธิปไตยในโรงเรียน

ทำนองเพลงเขมรสุดใจ

ประชาธิปไตยในโรงเรียน อย่าแปลงเปลี่ยนความหมายให้ไขว้เขว
ครูรักศิษย์ต้องพิชิตความเกเร ไม่ให้เขวออกห่างจากทางธรรม
ด้วยเมตตาปรานีหน้าที่ครู สอนความรู้หวังมิให้ศิษย์ใฝ่ต่ำ
ศิษย์เคารพระเบียบวินัยตั้งใจจำ นำประชาธิปไตยไพบูลย์เอย

๒๔. ตั้งใจจริง

ทำนองเพลงจีนแจ้ไจ้ยอ

เรียนสิ่งใด ตั้งใจทำให้จริง
สิ่งเดียวแท้ แม้ฝึกฝนจนชำนาญ
จะมีชื่อเสียง ก้องไกลแผ่ไพศาล
ได้ความสุขสำราญ เพราะวิชาชาญเชี่ยวจริง

๒๕. เพลงมิตรดี

ทำนองเพลงเขมรขอทาน

มิตรดีเป็นที่พึ่งพา ได้ทุกคราเดือดร้อนเศร้าใจ
หาทางขจัดปัดภัย ไม่ลี้หนีไกลเมื่อยามอับจน
มิตรเลวดีแต่สอพลอ ยกยอเพื่อหวังประโยชน์ตน
หากมีภัยที่ต้องผจญ พวกนี้ทุกคนเลี่ยงหนีหลบไกล

๒๖. ปัญญาคืออาวุธ

ทำนองเพลงพันธุ์ฝรั่งชั้นเดียว

ปัญญาเปรียบ อาวุธ สุดประเสริฐ เป็นดวงแก้ว ล้ำเลิศ ส่องเวหน
เกิดความรู้ ผ่องใส ในกมล รู้เหตุผล ชั่วดี ที่ควรกาล
นำปัญญา ไปใช้ ให้ถูกทาง เกิดประโยชน์ ต่างต่าง มหาศาล
เรื่องปัญญา แต่จิตใจ ใฝ่คบพาล ปัญญานั้น คอยผลาญ ประหารตน
ใช้ปัญญา ฝึกธรรม ประจำจิต ประพฤติแต่ สุจริต เป็นกุศล
หมั่นศึกษา หาความรู้ เชิดชูตน คบนักปราชญ์ ประสาทผล มงคลเอย

๒๗. เพลง คลังแห่งความรู้

ทำนองคุณหญิงขึ้นแต่ง

(สร้อย)...รู้หนังสือคือผู้ฉลาด มีความสามารถ รอบรู้การณ์ไกล
มาเทอญพวกเราชาวไทย หนังสือช่วยให้ เรารอบรู้ทันคน

๑. หนังสือ คือคลัง แห่งความรู้ ชนทุกผู้ มีสิทธิ์ จะค้นหา
เล่าเรียนได้ ทั้งใน และนอกเวลา อย่าอ้างว่า ห่วงอาชีพ หาเลี้ยงตน *(สร้อย)*

๒. ไม่มีเวลา ไปเรียน โรงเรียนผู้ใหญ่ เหนื่อยเกินไป แล้วยังต้อง พร่ำท่องบ่น
อายุมาก อับอายรุ่น ลูกหลานตน ขอจงเลิก กังวล อย่าท้อใจ *(สร้อย)*

๓. รัฐบาล มีความ ปรารถนา ให้ชายหญิง ทั่วหน้า ทั้งเด็กผู้ใหญ่
มีความรู้เพื่อ ป้องกันตน พ้นโรคภัย รู้เท่าทันคน ที่ตั้งใจ เอาเปรียบเอย *(สร้อย)*

๒๘. ทำตามกฎหมาย

สร้อย...เพื่อชาติบ้านเมืองงดงาม เพราะทุกคนทำตามระเบียบวินัย

๑. การวางของ ต่าง ๆ ขายข้างถนน ทำให้คน สัญจร เดือดร้อนได้
กีดทางเท้า หมดทาง หลบรถภัย ที่แล่นไกล เบียดเฉียด ทางเดินเข้ามา *(สร้อย)*
๒. กทม. หาที่ วางขายให้ ผู้ที่ยอม ย้ายไป เห็นคุณค่า
ของการ เสียสละ เมื่อคิดพิจารณา หวังเห็นความ งามสง่า ของเมืองไทย *(สร้อย)*
๓. ไม่เป็นคน เห็นแก่ตน ทั้งสองฝ่าย คือผู้ซื้อ ผู้ขาย ทั้งน้อยใหญ่
ทุกคนเป็น พลเมืองดี น่าชื่นใจ นำชาติให้ รุ่งเรือง ประเทืองเอย. *(สร้อย)*

๒๙. ความสะอาดของบ้านเมือง

ทำนองเพลงกาเรียนทองชั้นเดียว

บ้านเมือง ต้องการ ความสะอาด อย่าทิ้งผง ขยะ กระดาษ ลงบนถนน
หรือตามตรอก ซอกทาง หว่างบ้านคน ไม่ถ่ม พ่น น้ำลาย ลงบนพื้น
ในอาคาร หรือสถาน มหรสพ จงเคารพ ข้อบัญญัติ อย่าขัดขืน
รักความสะอาด จะปราศทุกข์ สุขยั่งยืน จะแช่มชื่น กายใจ ไร้โรคเอย.

๓๐. ถุงพลาสติก

ทำนองกาเรียนทองชั้นเดียว

ถุงพลาสติกที่ใส่ของมาถ้ายังใหม่ เก็บไว้ใช้เก็บขยะและเศษผง
มีประโยชน์ใช้ได้ดังจำนง อย่าทิ้งลงบนถนน หรือบนพื้น
เศษกระดาษใบตองห่อขนม เมื่อต้องลมก็จะปลิวไปที่อื่น
เก็บใส่ถุงพลาสติกไว้ไม่เปียกชื้น เต็มที่แล้วยื่นทิ้งถังขยะที่จัดไว้
ถ้าทุกคนสนใจทำดังนี้ เป็นเครื่องชี้อนาคตจะสดใส
บ้านเมืองจะสะอาดปราศโรคภัย งดงามได้เทียบประเทศเพื่อนบ้านเอย

๓๑. กวาดขยะ

ทำนองเพลงตลุงแปลง

กวาดเท่าไร ไม่ชนะ ขยะกระดาษ ตามตลาด สกปรก รกเหลือหลาย *(รับ)*
เศษใบตอง กองคละ ขยะน้ำลาย คนมักง่าย หลายคน พ่นทิ้งไว้ *(รับ)*
บ้างมีการ เดินกิน ปลิ้นเข้าปาก ที่เป็นกาก เป็นเปลือก กินไม่ได้ *(รับ)*
ก็ขว้างทิ้ง บนถนน พ้นตนไป แม้ผู้นั่ง รถยนต์ทั้งหลาย ก็ชอบทิ้ง *(รับ)*
กทม. ขอร้อง ไม่ร่วมมือ ทุกคนถือ ทำตามใจ ได้ทุกสิ่ง *(รับ)*
เพื่อบ้านเมือง ศิวิไลซ์ ได้สมจริง โปรดชักชวนกัน อย่าทิ้ง ขยะไว้ *(รับ)*
เชิญพวกเรา ช่วยกันทำ ความสะอาด อย่าให้ชน ต่างชาติ ดูหมิ่นได้ *(รับ)*
เมืองไทย สะอาดได้ เพราะคนไทย ผู้ทำสกปรก นั้นมิใช่ คนไทยเอย. *(รับ)*

๓๒. มารยาทของผู้ดี

ทำนองเพลงเจ้าเซ็นชั้นเดียว

มารยาทของผู้ดีที่จำง่าย
รู้ขอบคุณ ขอโทษ เหมาะเวลา
ไม่ล้วงแคะ แกะเกา กลางชุมชน
ไม่ถ่มขาก อ้าปาก หาวเรอดัง
ไม่ข้ามกรายผู้คน บัง ผ่านหน้า
ไม่เยาะเย้ย ให่ฮา ผู้พลาดพลั้ง
ไม่จ้องมอง ผู้คน จนเหลียวหลัง
จะลุกนั่งไม่ผลีผลามจึงงามเอย

๓๓. ความเสียสละ

บนยวดยานหรือในสถานที่ทุกแห่ง
เด็ก และคนท้อง ทั้งคนชรา อย่าเลยละ
เจือจานสุขและบรรเทาทุกข์ด้วยน้ำใจ
เมื่อเติบใหญ่พลีได้แม้ชีพตน
ควรสำแดงไมตรีจิตคิดเสียสละ
คนพิการ จึงจะชื่อว่า **คน**
ปลูกนิสัยกันจริงจังตั้งแต่ต้น
เพื่อหวังผลเอกราชของชาติเอย

๓๔. แด่ท่านผู้ใช้ยานยนต์

ทำนองเพลงชาตรีตลุง

ท่านผู้ใช้ ยานยนต์ทั้งหลาย โปรดได้คิด
อย่าขับรถ เร็วเกินไป จนใกล้หรือชน
คนหลายคน ต้องผจญ ต่อชีวิต
ต้องรีบแข่ง กับเวลา ทุกนาที
ไม่จำเป็น ก็ไม่ไป เดินเพ่นพ่าน
หรือเกะกะ กีดขวาง ทางยานยนต์
เมตตาจิต ต่อคน เดินถนน
เพราะไม่อาจ หลบพ้น ทันท่วงที
ภารกิจ เลี้ยงชีพ หนักเหลือที่
เพราะความที่ ลำบาก แสนยากจน
เพื่อผจญ ภัยพาล ตามถนน
ชีวิตคน มีค่า นะท่านเอย.

๓๕. ข้ามถนน

ทำนองแสนดาว

อย่าเหม่อมอง
อีกซ้ายแลขวา
ถ้ายวดยานหลาย
อย่าตัดหน้ารถยนต์
ต้องดูข้างหน้า
เมื่อจะข้ามถนน
ก็ต้องอดใจทน
ทุกคนจงระวังเอย
มง แซะ มง แซะ แซะ มง ตะลุ่ม ตุ้ม มง

๓๖. ทางม้าลาย

ทำนองเพลง

ทางม้าลาย มีไว้ ให้ข้ามถนน
อดใจรอ ข้ามพร้อมกัน พ้นอันตราย
ผู้เพิกเฉย ละเลย แสนอัปยศ
ทำให้ผู้อื่น ต้องพลอย เสียเวลา
หากทุกคน เคารพ ตามกฎหมาย
เพราะยวดยาน หยุดให้ ผ่านไปมา
จะปรากฏ ผลร้าย มากนักหนา
ทั้งชีวา ตนเองอาจ ต้องมลาย.

๓๗. สาธารณสมบัติ

สาธารณสมบัติเป็นของที่รัฐจัดสร้างขึ้นมา เพื่อประโยชน์แก่ปวงประชาที่ขาดเงินตราจะจัดหาให้ตนได้
ถนนหนทาง ไฟฟ้า โทรศัพท์ เป็นเครื่องสำหรับอำนวยสุขสมใจ
น้ำประปาโรงพยาบาลทั่วไป เหลือที่จะจาระไน ได้ครบถ้วนทุกอัน
ขอจงช่วยกันรักษา อย่าคิดแสวงหาเพื่อตนเท่านั้น
ผู้ทำลายสิ่งมีคุณค่าอนันต์ คือพาลชนไม่ยึดมั่น ต่อคุณความดี
เอาไปขายก็ได้ไม่กี่มากน้อย แต่ทางรัฐพลอย เสียหายป่นปี้
คนมือบอนชอบขีดเขียนนี้ ว่าขาดศักดิ์ศรีไม่มีวัฒนธรรม
ขอทุกคนมองเห็นความวิบัติ ช่วยกันขจัดพวกคนใจต่ำ
สอนให้รู้และช่วยแนะนำ ว่าสิ่งที่เขาทำนั้นผิดกฎหมายเอย

(๒๒ ก.พ. ๒๕๒๘)

๓๘. ซื้อสินค้าไทย

ไทยทำไทยขายพวกเราทั้งหลายพร้อมใจเร็วพลัน ซื้อสินค้าไทยที่ทำขึ้นนั้นฝีมือดีไม่แพ้ใคร
เศรษฐกิจของไทยก็จะมั่นคง ไม่ต้องพะวงสร้างหนี้ขึ้นใหม่
เราเป็นไทยต้องกู้ชาติไทย ผลิตสินค้าให้มีคุณภาพดี
ผู้ส่งไปขายหรือนำไปใช้ ต่างไว้วางใจเชื่อได้เต็มที่
สินค้าของไทยทั้งหลายเหล่านี้ ของปลอมไม่มีเพราะไทยซื่อตรง
ไม่เห็นแก่ได้เพราะกำไรน้อย แต่สิ่งที่พลอยได้ดังประสงค์
คือความเจริญเติบใหญ่มั่นคง ทั่วโลกเจาะจงซื้อสินค้าไทย

(๒๑ ก.พ. ๒๕๒๘)

อักษรย่อและความหมายขององค์การต่าง ๆ ในสหประชาชาติ ที่ได้ขอให้ คุณหญิงชิ้น ศิลปบรรเลง เรียบเรียงในเพลง สหประชาชาติ (เป็นองค์การที่มีอยู่ในขณะนั้น) มีดังนี้

๑. **สหประชาชาติ**	U.N.	องค์การที่เกิดขึ้นหลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ เพื่อให้โลกมีสันติสุข และมีความเป็นอยู่ดีขึ้น
๒. **ยูเนสโก**	UNESCO	องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม
๓. **เอฟเอโอ**	FAO	องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ
๔. **ฮู**	WHO	องค์การอนามัยโลก
๕. **ไอแอลโอ**	ILO	องค์การแรงงานระหว่างประเทศ
๖. **ไอเอฟซี**	IFC	บรรษัทการเงินระหว่างประเทศ
๗. **แก๊ทท์**	GATT	การตกลงทั่วไปว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีศุลกากรและการค้า
๘. **อีคาเฟ**	ECAFE	คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ต่อมาเปลี่ยนเป็นเอสแคพ ESCAP)
๙. **ยูนิเซฟ**	UNICEF	กองทุนสงเคราะห์เด็กแห่งสหประชาชาติ
๑๐. **แท็บ**	TAB	(Technical Assistant Board) คณะกรรมาธิการช่วยเหลือด้านเทคนิคแก่ประเทศด้อยพัฒนา (ปัจจุบันไม่มี)

๓๙. สหประชาชาติ

เที่ยวที่ ๑

ทำนองเพลงอังกฤษ
สหประชาชาติ มีบทบาท หลายอย่างใช้
ป้องกันไม่ให้รบรา ทั่วโลกใฝ่หา แต่ความสันติ

ทำนองเพลงสเปญ
ประชุมร่วมกัน จัดตั้งองค์การ ประโยชน์ยิ่งใหญ่
ที่ได้เริ่มริ ช่วยเหลือให้มี ชีวิตที่ดี พิทักษ์สันติเพื่อชาวโลกา

ทำนองเพลงฝรั่งเศส
ให้คนได้อยู่ดีกินดีมีวัฒนธรรม
UNESCO หน้าที่น้อมนำ เพื่อการศึกษา
FAO เกษตรองค์การอาหารจัดตั้งขึ้นมา
WHO อนามัยโลกคอยปราบโรคภัย

ทำนองเพลงเยอรมัน
ILO ประกันสังคมกรรมกร
ยามเจ็บไข้แก้ทุกข์ร้อนคุ้มครองรายได้

ทำนองเพลงอเมริกา
การบูรณะเพื่อพัฒนาธนาคารโลกตั้งขึ้นไว้
สำหรับช่วยเหลือประเทศทั่วไป น้อยใหญ่ด้อยพัฒนา

ทำนองเพลงอิตาลี
IFC การคลังระหว่างประเทศ
จำกัดอัตรา GATT วิเศษยิ่งหนักหนา
ECAFE เศรษฐกิจมีสมญา คือสภาของเอเชียตะวันออกไกล

เที่ยวที่ ๒

ทำนองเพลงอังกฤษ
UNICEF คือ **กองทุนสงเคราะห์เด็ก** และมารดา
รู้รักษาป้องกัน ผลิตพยาบาลคอยแนะนำให้

ทำนองเพลงสเปญ
ทั่วทุกเขตคาม ให้ความเข้าใจหลีกเลี่ยงโรคภัย
ทั่วทุกสถาน เมื่อมีเหตุการณ์ฉุกเฉินเมื่อใด
ก็เป็นแหล่งใหญ่ให้ สวัสดิการ

ทำนองเพลงฝรั่งเศส
ด้านช่วยเหลือทางวิชา TAB สามารถ
ดำเนินรัฐประศาสนศาสตร์ ร่วมประสาน
ปรึกษากับองค์การต่าง ๆ แล้วรายงาน
คณะกรรมการพิจารณาวางนโยบาย

ทำนองเพลงเยอรมัน
อันคำว่าสหประชาชาติ
เป็นของโลกมีบทบาทมากเหลือหลาย

ทำนองเพลงอเมริกา
ได้เกิดขึ้นเพราะเหตุแห่งเสื่อมโทรมและความวอดวาย
ผลการสงครามมหันตภัยโหดร้ายที่ได้ผ่านมา

ทำนองเพลงอิตาลี
ขอสหประชาชาติยั่งยืนยง
ให้โลกคงอบอุ่นและหรรษา
สร้างโครงการยิ่งใหญ่ให้พัฒนา
ทุกประเทศก้าวหน้าผาสุกเอย

เพลงสหประชาชาติ

คุณหญิงชิ้น ศิลปบรรเลง ประพันธ์เพลงสหประชาชาติให้วิทยาลัยครูธนบุรี ใช้ประกอบการแสดงละครเรื่อง "สหประชาชาติ" ในงานวันสหประชาชาติ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๑๑ ณ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ผลการแสดงครั้งนั้นเป็นที่ชื่นชมประทับใจผู้ชมอย่างยิ่ง

เนื้อเพลงให้ความหมายเกี่ยวกับสหประชาชาติ อธิบายสาระความรู้เรื่ององค์การหน่วยงานต่าง ๆ ในเครือสหประชาชาติ ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ ในการร่วมมือกันสร้างสันติสุขให้แก่โลก

ท่านได้เขียนโน้ตสากลใส่ทำนองเพลงของชาติต่าง ๆ คือ อังกฤษ สเปญ ฝรั่งเศส เยอรมัน อเมริกา และอิตาลี เข้าในเพลงนี้อย่างไพเราะ กลมกลืนเพิ่มความหมาย เป็นการเน้นความหมายของคำว่าสหประชาชาติให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

เพลงนี้จึงนับว่าได้แสดงอัจฉริยะของคุณหญิงชิ้น ศิลปบรรเลง ว่าลึกซึ้งเพียงใด

เพลงสิทธิมนุษยชน

ปีต่อมา พ.ศ. ๒๕๑๒ สหประชาชาติประกาศให้เป็นปีสิทธิมนุษยชน คุณหญิงชิ้น ศิลปบรรเลง ได้ประพันธ์เพลง "สิทธิมนุษยชน" ประกอบการแสดงละครเรื่อง "สิทธิมนุษยชน" ให้แก่วิทยาลัยครูธนบุรีอีก ท่านได้ประพันธ์เพลงจากสาระเนื้อหาที่เป็นวิชาการอย่างหนักแน่น เป็นเพลงที่มีความหมายครบถ้วน มีความไพเราะ มีความสละสลวย สามารถนำมาร้องและแสดงท่าทางประกอบละครได้อย่างดี เป็นที่ประทับใจทั้งผู้ชมและผู้แสดงอีกด้วย

ความเป็นอัจฉริยะในการประพันธ์เพลง ที่ได้ทั้งเนื้อหาสาระทั้งเนื้อร้องและทำนอง ตลอดจนความรวดเร็วในการทำงานสร้างสรรค์ของท่าน ยากที่จะหาผู้ใดมาเทียบ

สองเพลงนี้ หากจะได้รับความสนใจจากโรงเรียนต่าง ๆ นำไปปรับปรุง ประกอบการสอนเนื้อหาวิชา เชื่อว่าน่าจะได้ช่วยให้เนื้อหาวิชาน่าเรียน น่าสนใจ มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้เรียบเรียงข้อมูลเกี่ยวกับ "เพลงสหประชาชาติ" และ "เพลงสิทธิมนุษยชน" นี้คือ อาจารย์มันตา หอรัตนชัย, อาจารย์ประจวบ เหมือนเงิน และ อาจารย์พาณี สีสวย จากวิทยาลัยครูธนบุรี

๔๐. เพลงสิทธิมนุษยชน

(เพลงนี้ คุณหญิงชิ้น ศิลปบรรเลง แต่งให้วิทยาลัยครูธนบุรีแสดงละครเรื่อง "สิทธิมนุษยชน" ในวันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ ซึ่งเป็นวันสหประชาชาติ)

กฎสามสิบข้อบ่งไว้ในปฏิญญาสากล
ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ยุติธรรมตามข้อคำไข
เพื่อผดุงเกียรติศักดิ์เป็นหลักชัย
อีกทั้งความสุขของชนทั่วไปทั้งน้อยใหญ่ให้ร่มเย็น

คนทุกคนมีสิทธิ์อิสระ
ทุกชาติชั้นวรรณะและออกความคิดเห็น
ไม่ผิดแผกแยกฐานะและประเด็น
ทุกคนเป็นเจ้าของชีวิตและมีสิทธิ์ได้รับความคุ้มครอง

ทั้งในการบ้านการเรียนและการเงิน
การดำเนินสัมมาอาชีพผอง
ร่วมสัมพันธไมตรีเหมือนพี่น้อง
มีหน้าที่ต้องช่วยบริการ

เมื่อมีเรื่องและคดี รอนสิทธิ์เสรี กรณีพิพาท
ก็มีสิทธิ์มิใช่ทาสให้มีอำนาจฟ้องร้องศาล
เมื่อเจ็บไข้เป็นหม้ายหรือแก่พิการ
ก็มีสิทธิ์ได้รับการอภิบาลบริการของสังคม

การพัฒนาบุคลิกของปวงชน
ทุกชาติเชื้อต้องรับผลตามความเหมาะสม
ทุกคนมีหน้าที่ต่อประชาคม
ถูกต้องตามธรรมนิยมภายใต้กฎหมาย และให้ธำรง

ซึ่งวัฒนธรรมและศิลปกรรม
สหประชาชาตินำตามวัตถุประสงค์
สันติภาพนั้นจึงจะมั่นคง
ทั่วโลกยืนยงสุข ทุกเมื่อเอย.

บทเพลงวิทยุโรงเรียน และเพลงสำหรับเด็ก

ก. บทเพลงวิทยุโรงเรียน

๔๑. เพลงแม่น้ำเจ้าพระยา

ทำนอง เต้ยโขง-แปลง

สี่แควแม่น้ำไทย
คือ ปิง วัง ยม น่านนั้น
ต่างไหลหลั่งมาร่วมรวมกัน
เกิดแม่น้ำลำคัญสายหนึ่งขึ้นมา
นามสัมพันธ์เรียกเจ้าพระยา
นามสำคัญแม่น้ำเจ้าพระยา
จากปากน้ำโพเรื่อยไป
ผ่านทิศใต้ ชัยนาท สิงห์บุรี
อ่างทอง อยุธยา ปทุมธานี
นนทบุรี และธนบุรี
ต่อจากนี้ไหลลงทะเล
ปากอ่าวทะเลที่สมุทรปราการ

๔๒. เพลงชวา

ทำนอง เพลงยะวาเร็ว

เพลินเสียงเพลงครื้นเครงวิญญาณ์
ฟังซิฟังเสียงดังลอยมา
กรอกริ๊กกรออ๋อเพลงชวา
ลาลาลาท้าทำนองเพลง (ลาลาลา)
เพลินเสียงเพลงครื้นเครงวิญญาณ์
งามแสงจันทร์ขาวนวลยวนตา
บนฟ้าไกลไร้ดวงดาว
มาซิมาร้องรำทำเพลง (ลาลาลา)

๔๓. จีนเจ้ไจ้ยอ

ทำนอง เพลงจีนเจ้ไจ้ยอ

ฉิ่งฉิ่งฉับจังหวะนับตามแบบไทย
ประกอบเพลงจีนทั่วไปรู้ไว้หนอ
เพลงนี้มีชื่อว่าเจ้ไจ้ยอ
ฝึกให้พอ อ.ศ.ร. ได้ร่ายรำ
สวมเสื้อยาวกางเกงงามหลายสี
ลวดลายมีประแจจีนตามขอบต่ำ
ผ้ารัดเอวผูกช้ายทิ้งชายประจำ
มวยสองหูคมขำตามแบบจีน

๔๔. จังหวะเพลง

ทำนอง เพลงพระยาสี่เสา

จังหวะของเพลงไทยที่ใช้รำ มีหลายอย่างทั้งที่ทำเป็นต่างภาษา
จังหวะฉิ่งนั้นหรือคือสัญญา กำหนดท่าช้าและไวให้พร้อมกัน
จังหวะของเพลงไทยใช้ฉิ่งฉับ ฉิ่งฉิ่งฉับสำหรับเพลงจีนนั้น
หากมีเสียงเทิ่งบองกลองยาวนั้น ฉิ่งจะพลันเปลี่ยนไปฟังให้ดี

๔๕. ฟังดนตรีไทย

ฟังดนตรี ควรให้ ได้ประโยชน์ ให้เห็นสิ่ง เป็นโทษ และคุณได้
ดนตรีที่ ฟังเพราะ เสนาะใจ เพราะผู้บรรเลง ทุกคนใช้ **ความสามัคคี**
ความอดทน ฝึกฝน หมั่นฝึกซ้อม **ทั้งนอบน้อม เชื่อฟังครู** ที่จู้จี้
ดนตรีนั้น จึงพลัน พร้อมเพรียงดี ฟังดนตรีได้ **ธรรมะ** ประกอบเอย

(๒๔ ธันวาคม ๒๕๒๘)

๔๖. เด็กไทย

ทำนอง สร้อยเพลงชั้นเดียว

เราเป็น เด็กไทย แม้วัยเยาว์ พ่อแม่เฝ้า สอนสั่ง ฝังใจให้
รู้เคารพ บูชา พระรัตนตรัย ญาติผู้ใหญ่ พ่อแม่ครู และอาจารย์
เทิดทูน องค์พระ มหากษัตริย์ เป็นร่มฉัตร คุ้มภัย ให้สุขศานติ์
ใต้ร่มธงไทย ผองไทย เนาสราญ จงสมาน ความรัก สามัคคี

๔๗. มารยาทไทย

ทำนอง เพลงสร้อยสนตัดชั้นเดียว

เด็กวันนี้ คือผู้ใหญ่ ในวันหน้า ต้องเรียนรู้ กิริยา อัชฌาสัย
จะลุกนั่ง ก้มคลาน ทำอย่างไร นั่งเก้าอี้ ตัวตรงให้ ชิดเท้าวาง
นั่งกับพื้น พับเพียบ ให้เรียบร้อย ส้นเท้าซ่อน อย่าปล่อย มาข้าง ๆ
การรับของ ส่งของ ด้วยท่าทาง ต้องฝึกจาก ตัวอย่าง ผู้เรียนรู้
การเข้าพบ พระภิกษุ และผู้ใหญ่ การเคารพ กราบไหว้ ต่างกันอยู่
เหตุใดกราบ สามครั้ง ควรต้องรู้ หนึ่งเคารพ องค์พระผู้ บรมศาสดา
สองเคารพ พระธรรม ของพระองค์ สามเคารพ พระสงฆ์ ผู้สืบศาสนา
รำลึกพระคุณ ที่ทรง พระกรุณา แผ่เมตตา สอนชาวโลก ให้ร่มเย็น
กราบพ่อแม่ กราบครู กราบผู้ใหญ่ เพียงครั้งเดียว จำไว้ เทียบให้เห็น
เรื่องมารยาท ของไทย นั้นจำเป็น ต้องสอนกัน อย่าเว้น ละเลยเอย

๔๘. ฝึกมรรยาท

ทำนอง แขกต่อยหม้อ

ฝึกมรรยาทยืนเดิน ให้เรียบร้อย ควรเดินคล้อย อย่าตีเสมอ ท่านผู้ใหญ่
หากมีกิจ จำต้อง รีบผ่านไป จงนอบน้อม ขออภัย ให้งดงาม
เมื่อแลเห็น ผู้ใหญ่ เดินมาใกล้ จงหยุดยืนรอไว้อย่าผลีผลาม
ให้ท่านผ่านไปก่อนจึงเดินตาม เป็นความงามของผู้ที่มีวัฒนธรรม

๔๙. ว่าว

ทำนอง Twinkle Twinkle Little Star

นั่นอะไรลอยในนภา
เหมือนนกกาบินมาน่าชม
ในท้องนาแลมาแต่ไกล
เหนือหลังคาสูงลอยขึ้นไป
ว่าวต้องลมน่าชมเหลือใจ
ลมพัดไกวลอยไปล่องลม

๕๐. หลับอยู่หรือ

ทำนอง Are You Sleeping?

หลับอยู่หรือไร
หลับอยู่หรือไร (ออกชื่อ...)
เสียงระฆังดังแว่วไกล
เสียงระฆังดังแว่วไกล งางเหง่งงาง งางเหง่งงาง

๕๑. กระจกเงา

ทำนอง แขกไทร ๒ ชั้น

กระจกเงาผ่องใสใช้ส่องหน้า
และกายาสำรวจตรวจดูทั่ว
พบสิ่งใดไม่ชอบใจในกายตัว
ก็แก้ไขได้ทั่วจนพอตา
เป็นเครื่องสำรวจตรวจใจผู้ใช้ส่อง
ว่าสกปรกขุ่นหมองไม่เริงร่า
หรือสะอาดปราศราคีมีกรุณา
กระจกกล้าบอกความจริงทุกสิ่งเอย

๕๒. ศาสนาประจำชาติ

ทำนอง เวสสุกรรม (อย่างคุณพ่อ)

ศาสนาประจำชาติ คือ ศาสนาพุทธ
ชำระจิตให้บริสุทธิ์และผ่องใส
ไม่เบียนเบียดเกลียดชังทั้งกายใจ
รู้อภัยไม่อาฆาตกันและกัน
กิจการงานการกระทำสิ้นทั้งหลาย
ทั้งใจกายต้องประกอบความเพียรหมั่น
ไม่อวดโอ้โอหังว่าตนนั้น
ใครไม่เก่งสำคัญเท่าเทียมตน
พยายามช่วยเหลือผู้ทุกข์ยาก
ที่ลำบากขาดแคลนแสนขัดสน
ไม่ใช่เล่ห์เพทุบายได้ประโยชน์ตน
หรือหวังผลจากงานบริการเอย

๕๓. ตื่นเช้า

(สากล) ทำนองเดียวกับบวกเลขในใจ

ตื่นแต่เช้า เราจงพร่ำบ่น
ท่องสวดมนต์อาราธนา
เดชพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
ขอพระจงคุ้มครองกายา

๕๔. โน้ตดนตรี

แต่งทำนองเอง

เมื่อแรกเริ่มจะเรียนดนตรี
เครื่องหมายมีต้องเรียนรู้พลัน
โน้ตเหล่านี้มีความสำคัญ
จำให้มั่น ร้องเพลงให้ดี

โด เร มี ฟา ซอล ซอล ซอล
ลา โด่ ซอล ฟา มี ฟา เร
ซอล โด่ ลา ซี โด่ เร่ โด่
ที ลา ซอล ฟา มี เร โด
(' หมายถึงเสียงสูง)

๕๕. ทางม้าลาย

ทางม้าลาย มีไว้ให้ ข้ามถนน หากทุกคน เคารพ ตามกฎหมาย
อดใจรอ ข้ามพร้อมกัน พ้นอันตราย เพราะยวดยาน ก็หยุดให้ ผ่านไปมา
ผู้เพิกเฉย ละเลย แสนอัปยศ จะปรากฏ ผลลัพธ์ มากหนักหนา
พาให้ผู้อื่น ต้องพลอย เสียเวลา ทั้งชีวา ตนเอง อาจต้องมลาย

๕๖. สะพานลอย

(สร้อย) ทุกท่านต้องการพ้นภัย และเดินทางได้ด้วยความเสรี *(ซ้ำ)*

สะพานลอยคอยให้บริการ แก่ผู้ที่จะผ่านข้ามถนน
เพื่อไม่ต้องระวังภัยจากยวดยานยนต์ ผู้เดินทางทุกคนควรร่วมใจ *(สร้อย)*
มีบันไดสองข้างทางขึ้นลงนั้น ไม่ต้องวุ่นวายกัน เช่นบาทวิถี
ไม่รีบร้อน ต้องรีบจร ทุกวินาที เย็นใจที่ไม่ต้องมีรถภัย *(สร้อย)*
สะพานลอยรัฐสร้างเพื่อประชาชน ให้รอดพ้นอุบัติเหตุต่าง ๆ ได้
ขอพวกเราทุกคนจงเต็มใจ ใช้สะพานลอยเพื่อให้ปลอดภัยเอย.

ข. บทเพลงสำหรับเด็ก

๕๗. เพลงช้าง

ทำนองพม่าเขว

ช้าง ช้าง ช้าง หนูรู้จักช้างหรือเปล่า
ช้างมันตัวโตไม่เบา จมูกมันยาวเรียกว่างวง
สองเขี้ยวข้างงวงเรียกว่างา มีหู มีตาหางยาว

(แต่เดิมเขียนว่าสองเขี้ยวยาวกลวง)

๕๘. ต้นข้าว

ทำนองลาวต่อนก

ต้นข้าวในนา พริ้วพราย ไปตามสายลม
ชูช่อน่าชม ชวนฟ้อนรำ ทำกิริยา
กระโดดไปมา เริงร่า ดังเราเป็นกบ
ครั้นเมื่อยามพลบ เราเข้าหลบ อยู่ในทุ่งนา

๕๙. ทำตามสั่ง

ทำนองเพลงนาคราช

เตรียมเคลื่อนไหวร่างกายตามคำสั่ง ย่อตัว นั่ง หมอบ คลาน แล้วคุกเข่า
ยืนตัวตรง โค้งคำนับ จับมือเบา ๆ เขย่งเท้า ย่ำซ้ายขวา ก้าวหน้าเดิน

(๒๕๑๕)

๖๐. คำศัพท์

ทำนองมอญแปลงของเดิม

อันคำศัพท์	ภาษาไทย	มากมายนัก
หากรู้จัก	ความหมาย	หลายคุณค่า
ศศิธร	ทินกร	ไพยม, นภา
สนธยา	รัชนี	ระวี, อัมพร
สุริยา	ทิวา	ราตรี, สายัณห์
เศียร, เกศ, กรรณ	โอษฐ์, พักตรา	สุดา, สมร
นัยนา	หัทยา	พาหา กร
บุปผา, ภมร	วิหค, ปักษา	น่ารู้จริงเอย

๖๑. ตุ๊กตายาง

แขกกล่อมเจ้า ตัดและแปลง แต่งเอง

น่ารักจริงหนา ตุ๊กตายาง เป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ กวาง หมี หมู (ทำนองรับ)
เป็ด ไก่ กระต่าย หมา น่าเอ็นดู เสือ ม้า ปลา ปู ช้างชูงวง (ทำนองรับ)
เพื่อนเอย เข้ามา ช้าอยู่ไย เลือกเล่นตามใจ ฉันไม่หวง (ทำนองรับ)
ตัวไม่หนัก ถึงจะใหญ่ ข้างในกลวง ของทั้งปวง มีไว้ ให้เล่นเอย (ทำนองรับ)

(๒๕๑๖)

๖๒. เพลงเล่นซ่อนหา

(การเล่นพื้นบ้าน)

เล่นซ่อนหากัน มาให้ฉันปิดตา
แหละเธอต้องสัญญา ว่าจะไม่เล่นโกง
เตรียมพร้อมหรือยัง ระวังซ่อนให้ไกล
อย่าให้ฉันจับได้ ไม่ต้องไปอยู่โยง
เตรียมพร้อมหรือยัง ระวังซ่อนให้ไกล
ถ้าให้ฉันจับได้ แล้วต้องไปอยู่โยง

๖๓. เรือนเราเนาว์สุข

ทำนอง Home Sweet Home

ท่องเที่ยวทั่วแดนไกล อีกทั้งในนิเวศน์วัง
สุขพร้อมน้อมประดัง ไม่เทียมเท่าอยู่เหย้าเรือนตน
ท้องฟ้างามวิไล ดุจเชิญให้เราใคร่ยล
สุขไหนในกมล ห่อนหาได้เมื่อไปจากเรือน
เรือน เรา เนาว์ สุข ชื่น บาน
แห่งไหนหาใดปาน เท่าสถานบ้านเรือนตน

๖๔. กากับนกยูง

ทำนอง เพลงลาวต่อนก

นั่นแน่กาบินมาไวไว จับต้นโพธิ์ใผมาจับต้นไทร
เขาเล่าว่าที่กาต้องหน้าดำ เพราะมันทำกรรมชั่วเอาไว้
ชอบฉกลักทั้งกินสิ่งโสโครก เลยอับโชคนกยูงไม่เขียนลายให้
หนูน้อยเอยจงจำให้ขึ้นใจ ทำชั่วไซร้ต้องเป็นเช่นกา

๖๕. ต้นไม้มีชีวิต

ทำนอง เพลงเขมรปากท่อชั้นเดียว

ถึงแม้ว่าต้นไม้ไม่มีจิต แต่ก็มีชีวิตเติบโตได้
เริ่มผลิเป็นต้นน้อยน้อยคอยใส่ใจ พรวนดินให้ใส่ปุ๋ยน้ำตามเวลา
ครามีดอกดอกออกให้ชื่นจิต ที่มีผลผลติดดกหนักหนา
เป็นสินค้าขายไปได้ราคา แจกบรรดาญาติมิตรชิดชอบเอย

๖๖. ค้างคาว

ทำนอง เพลงค้างคาวกินกล้วย

ตัวอะไรเกาะไม้หัวห้อย ไปดูหน่อยว่าตัวอะไร
ไหนที่ไหนมันเกาะอยู่แห่งใด อ๋อตัวนี้ไงเรียกว่าค้างคาว
กลางวันหวั่นไพรเร้นกายหลบนอน กลางคืนซอกซอนออกหากินดาวาว
มันกินอะไรรู้ไหมเล่าเธอ กินกล้วยชิเกลอแทะทั้งเครือยาวยาว

๖๗. นกเขาคู

ทำนอง เพลงนกเขาขะแมร์

นั่งฟังนกเขาคูจุ๊กจุ๊กกรู นกมันเรียกคู่ของมัน
ฟังเหมือนดั่งเธอกับฉัน กู่เรียกหากันฉันนั่งคอยอยู่นี่
เฝ้าแต่รอหลงรอ ฉันเฝ้ารอก็ไม่มาเสียที
ใจหนอใจนะเธอช่างไม่ใยดี ปล่อยให้ฉันนี้หลงละเมอเพ้อพร่ำ
มาแล้วหนอมิควรด่วนพ้อว่าลืมถ้อยคำ อยากฟังเสียงเธอพร่ำ
ยิ่งได้ยินน้ำคำแสนชื่นฉ่ำวิญญาณ์ จงอย่าเคืองจงอย่าข้อง
มานั่งฟังเสียงร้องของเจ้านกเขาชวา กู่เพรียกเรียกหาจุ๊ฮุกกรูคูมาเร้าอุราร่ำลึก

บทเพลงประกอบท่ารำนาฏศิลป์ชุดต่าง ๆ (การสอนเล่นรำทำจังหวะ)

๖๘. รำอวยพร ชัดชาตรี

ทำนองชัดชาตรี

วันนี้เราเบิกบาน ร่วมจัดงานด้วยยินดี
ขอให้ท่านจงมี จงมีแต่ความสถาพร
พวกเราทั้งหลายไซร้ ต่างตั้งใจอำนวยพร
ให้เกียรติท่านเรืองขจร ดำรงอยู่คู่ชาติไทย

(คุณหญิงชิ้น ศิลปบรรเลง แต่งให้คณะผกาวลีฯ รำอวยพรในงานทำบุญอายุของท่านผู้มีเกียรติท่านหนึ่งกว่า ๒๐ ปีมาแล้ว การรำเลียนแบบชัดชาตรี ท่ารำชัดสอนโดยคุณครูมัลลี คงประภัสร์ และคณะผกาวลีได้ใช้แสดงในชุดที่นำไปแสดงให้ชาวต่างประเทศได้ชมมาแล้วรอบโลก)

๖๙. กระทงน้อย

ตำนานเก่าเล่าว่านางนพมาศ
กระทงงามประทีปตามอร่ามครัน
ลอยไปตามสายธารตระการตา
คืนวันเพ็ญตามแม่น้ำและลำคลอง
นารีปราชญ์ สุโขทัย ได้สร้างสรรค์
ทั้งธูปเทียน และพรรณมาลากรอง
เพื่อเป็นพุทธบูชาเดือนสิบสอง
ประชาชนแซ่ซร้องรื่นเริงเอย

๗๐. ฟ้อนเล็บ

ทิงเนิดเถิดเทิงชั้นเชิงเสียงกลอง
แต่งตัวงามตาโสภาน่าชม
นุ่งซิ่นยาวกรอมพร้อมเสื้อวับวาม
กรีดกรายส่ายกรสวมซ้อนเล็บยาว
ทิงเนิดเถิดเทิงชั้นเชิงร่ายรำ
ปี่ซอคลอทำนองจังหวะคล้องเคล้าไป
เกล้ามวยสวยสมแซมเลียบพวงดอกไม้
หลากสีงดงามทับด้วยผ้าสไบ
ท่าฟ้อนของลาวนี้เรียกว่าฟ้อนอันใด
ฟ้อนเล็บตามลำนำนี่คือท่ารำของไทย

๗๑. พม่าเขว

ทำนองเพลงพม่าเขว

เขว เขว เขว
ถือกลองย่างย่องออกมา
หมุน หมุน หมุน
เสียงเพลงดัง น้อย *(ซ้ำ)* น่อย นอย
เสียง เสียง เสียง
ฟ้อนรำตามจังหวะกลอง
สุขสนุกรำร้อง โย้นโย้น
สุขสนุกจริงแล้ อย่าเชือนอย่าแช
เริงระบำ ร้องรำกับกลอง เป็นทำนอง
เสียงกลองเทิ้งบ้องเร้าใจ
อย่าช้าชวนชัก เพื่อนรักพี่น้อง
ฉิ่ง ฉาบ ใหม่ง กลอง
เสียงกลองเถิดเทิงดังเทิงบ้อง *(ซ้ำ)*
เสแสร้งแต่งเป็นพม่า *(ซ้ำ)*
เอาว่าทุงยาบาเล *(ซ้ำ)* เลเลเลเล เลเล
หมุนตัวก้มหัวนิดหน่อย *(ซ้ำ)*
เอาว่าทุงยาบาเล *(ซ้ำ)* เลเลเลเล เลเล
เสียงกลองเถิดเทิงเทิ้งบ้อง *(ซ้ำ)*
เอาว่าทุงยาบาเล *(ซ้ำ)* เลเลเลเล เลเล
เพลงทำนองไทยแท้โย้น ๆ
เชิญมารำร้อง
พม่ากลองยาว *(ซ้ำ)**
เร่งมาเร็วไวรำให้เพริดพราว *(ซ้ำ)*
ร่วมฟ้อนรำร้องเป็นทำนองกลองยาว *(ซ้ำ)*
ประกอบทำนองกับเสียงกลองยาว *(ตีกลอง)*
นี่คือทำนองกลองยาว *(ซ้ำทั้งวรรค)*

*(*ดร.อุทิศ นาคสวัสดิ์ แต่งเพิ่ม)*

๗๒. รูปสวยรวยทรัพย์

ทำนองเพลงมอญท่าอิฐ

รูปสวยรวยทรัพย์นับค่าล้น
รูปไม่งามแต่น้ำใจใหญ่อารี
ถ้างามน้อยด้อยวิชาพาตนยาก
รูปไม่สวยรวยวิชาน่าชื่นใจ
ไม่เท่าคนรวยวิชาสง่าศรี
ก็ย่อมดีกว่ารูปงามทรามน้ำใจ
จะลำบากเหลือล้นจนเติบใหญ่
พาตนให้ก้าวหน้าถาวรเอย.

๗๓. ธูปเทียนทอง

ทำนองเพลงลาวเสี่ยงเทียน

ธูปเทียนทอง สองมือ ถือไว้ ตั้งใจวันทา *(ซ้ำ)*
น้อมเคารพ บูชา พระศาสดา ของชาวพุทธ *(ซ้ำ)*
พระปัญญา เลิศล้น ทรงค้นพบสัจธรรม
พระการุณย์ เลิศล้ำ ทรงน้อมธรรมสู่มนุษย์
พระองค์ เลิศล้วน บริสุทธิ์ สอนชนให้หลุด พ้นความทุกข์ทน *(ซ้ำ)*

บทเพลงเกี่ยวกับ คุณธรรม ศาสนา และคติธรรม

๗๔. ความละอาย

ทำนอง เพลงกาเรียนทอง

จงฝึกตนให้เป็นคนมีความละอาย เคร่งเคารพกฎหมายและข้อห้าม
ใครชวนคิดผิดอย่างไรไม่ทำตาม พยายามหลีกไปให้ไกลพ้น
จากผู้ที่ทุจริต ชอบคิดชั่ว อย่าเกลือกกลั้วใกล้สิ่งอกุศล
ในที่แจ้งหรือที่ไม่มีคน ก็ไม่ยอมปล่อยตนทำผิดเอย

๗๕. เพลงคำสัญญา

(แปลงมาจากโคลงโลกนิติ)

คนเรานั้นสำคัญที่วาจา คำสัญญาว่าไว้ต้องจำให้มั่น
เหมือนเช่นงาสองข้างของช้างนั้น ห่อนเห็นวันแปลงเปลี่ยน เหี้ยนหดคืน
ชนผู้ใดไม่สำคัญซึ่งวาจา กล่าวสัญญาอย่างไรไม่จำไว้ให้มั่น
เหมือนดังเช่นทรชน คนพาลนั้น เปรียบหัวเต่ายาวแล้วสั้นเล่ห์ลิ้นทรชน

๗๖. ใจเขาใจเรา

ทำนอง เพลงพม่าโลม

ทุกคนย่อมพอใจในความสุข ไม่อยากให้ภัยทุกข์มากรายใกล้
ก็จงนึกเปรียบเทียบจิตคนใดใคร กับผู้อื่นเสมอไปรู้ได้พลัน
โกรธ เกลียด รัก ก็อย่าให้ใครเดือดร้อน ทำสิ่งใดไตร่ตรองก่อนอย่าหุนหัน
ทุกคนมีสิทธิหน้าที่เสมอกัน อยู่ภายใต้กฎหมายเท่านั้น จำไว้เอย

๗๗. เครื่องผูกไมตรี

ทำนอง เพลงบุหลันลอยชั้นท่อน ๒

ธรรมเครื่องผูกไมตรีสี่ประการ หนึ่งคือทานการเอื้อเฟื้อและเผื่อแผ่
สองกล่าวพจน์อันสุนทรอ่อนหวานแท้ สามทำแต่สิ่งประโยชน์ต่อมวลชน
สี่วางตนถูกต้องตามฐานะ ถูกกาลเทศะไม่สับสน
เสมอต้นเสมอปลายต่อทุกคน ผู้ยากจนก็ไม่หลู่ดูแคลนเอย

๗๘. อย่าท้อแท้

ทำนอง แขกอาหวัง

ลืมเสียเถิดความหลังมิควรนั่งรำลึกตรึกอยู่มิรู้วาย
เมื่อเมฆเคลื่อนคลายแสงจันทร์ส่องสว่างกลางอัมพร
สรรพสิ่งเดือดร้อนที่ได้ผ่านไปจะไม่หวนคืนมา
จงมุ่งหน้าเหมือนดังพระจันทร์มิยอมหวั่นเมื่อเมฆนั้นบดบัง
ชีวิตย่อมมีหวังขอเพียงตั้งใจมั่นเลิกพรั่นและท้อใจ
กิจการใดใดแม้จะยากล้นมิพ้นความพยายาม
ผลสำเร็จคือความตั้งใจหมั่นเพียรและเล่าเรียนเรื่อยไป
ความเชี่ยวชาญนั้นบันดาลให้ทุกคนได้สมหวังดั่งปอง

๗๙. รสธรรม

ทำนอง เพลงล่องน่านเล็ก (ของหม่อมครูต่วนศรี วรวรรณ จากเรื่องพระลอ)

หวานอื่นไม่ชื่นชุ่มฉ่ำ
เหมือนน้ำคำมากด้วยเมตตา
งามใดไม่เท่ากิริยา
แช่มช้อยโสภานุ่มนวลชวนชม
รสอื่นไม่ชื่นชุ่มฉ่ำ
เหมือนพระธรรมดับทุกข์ตรอมตรม
เกียรติใดไม่น่านิยม
เท่าชนะอารมณ์ของตนได้เอย

๘๐. เพื่อนกินหาง่ายเพื่อนตายหายาก

ทำนอง พราหมณ์ดีดน้ำเต้า

เพื่อนกินยามสิ้นทรัพย์
พากันลับเลี่ยงหลีกลี้
ยามสบายหาง่ายหลายหมื่นมี
มิตรเช่นนี้จงห่างไกล
แม้ใครพบจงจำไว้
นะเพื่อนเอย
เพื่อนตายหาได้ยาก
คราลำบากเคียงข้างกาย
จะไม่ยอมทอดทิ้งห่างสหาย
อาจพลีได้แม้ชีพตน
มิตรดังว่าหาน้อยคน
นะเพื่อนเอย
จงเป็นเพื่อนดีมีน้ำใจ
ยามเพื่อนได้ทุกข์หมองหม่น
แม้ตนเองจะลำบากและยากจน
ไม่ทอดทิ้งนิ่งดูดาย
สมชื่อเป็นเพื่อนตาย
นะเพื่อนเอย

๘๑. เพลงฟังเถอะนะจงฟัง

ทำนอง เขมรปากท่อ ๒ ชั้น

ฟังเถอะนะจงฟัง
ยามเยาว์เรียนเพียรเข้าไว้
เมื่อเติบใหญ่จะมีวิชาเชี่ยวชาญ
สร้างหลักตนทุกคนได้ความสำราญ
กอบกิจการงานชีวิตรุ่งเรืองสมหวัง
ฟังเถอะนะจงฟัง
จะทำการสิ่งใด
ตั้งใจมุ่งหมายให้สำเร็จ
ยากแค้นเพียงใดทนสู้ไม่ขามเข็ด
การนั้นต้องเสร็จสมดังใจมุ่งหวัง
ฟังเถอะนะจงฟัง
แม้จะมีวิชาดี
ก็ต้องมีศีลธรรมประจำมั่น
ควบคู่กันไปฝังใจอยู่นิจนิรันดร์
ทางชีวิตนั้นเจริญรุ่งเรืองดังหวัง

๘๒. ชมไพร

ทำนอง ลาวชมดง

เที่ยวชมไพรดอกไม้งาม ยามคิมหันต์ บุปผาพรรณหลายอย่างต่าง ๆ สี
(สร้อย) ท่องเที่ยวไปชมนกชมไม้ที่ในพงพี ชื่นฤดีหอมกลิ่นมาลีน่าดมนักเอย
ผองภมรว่อนเฝ้าเคล้ามาลี เสียงหวู่หวี่เชยชอนเกสรผกา
(สร้อย) เพลิดเพลินใจชมนกชมไม้ที่ในพนา เมื่อลมพาหอมกลิ่นมาลา มาตามสายลม
กล้วยไม้ไพรแลอร่ามตามยอดไม้ บินไสวน่าดูหมู่ปักษา
(สร้อย) น่าเบิกบานเที่ยวเขาถ้ำธารสราญเริงร่า หมู่สกุณาโผผินบินมาน่าชมนักเอย
ช้อแช้แซ่เสียงจำนรรจา แสวงหาผลไม้ไซ้จิกกิน
(สร้อย) ชื่นวิญญา ชมฝูงปักษา ที่ราร่อนบินส่งเสียงยิน คล้ายพิณบรรเลงกล่อมเพลงเพราะเอย

๘๓. มาหย่อนใจ

ทำนอง ยะวาเร็ว

มาหย่อนใจเรามาหย่อนใจ เที่ยวไป เที่ยวในวนา
เหลียวชมป่าเพลินเจริญตา เสียงน้ำตกลงจากเชิงผา
เสียงสกุณาแจ้วเจื้อย เหนื่อยหายไปพลัน

๘๔. ชมจันทร์

ทำนอง มอญชมจันทร์

คืนเพ็ญผ่องพรรณ แสงจันทร์สว่างกระจ่างนภา
มองฟ้าไกลสุดใสครา มองทิศใดไร้เมฆา
โสมส่องนภาเมื่อคราเพ็ญจันทร์ เด่นเดือนพราวขาวยวนตา
ดุจดังชวาลาสวรรค์ส่องลงมา แจ่มแจ้งทั่วโลกาดุจทิวาวัน

๘๕. เพลงเฮฮาพาสนุก

ทำนอง หลวงประดิษฐไพเราะ

๑. มาพวกเราจงมา (ดนตรีสอด) เฮฮาร่วมสนุก (ดนตรีสอด)
เพื่อจะมีความสุข (ดนตรีสอด) ทุกข์จะได้เสื่อมคลาย (ดนตรีสอด)
๒. มาร่วมร้องเพลงกัน (ดนตรีสอด) พลันด้วยความพร้อมเพรียง (ดนตรีสอด)
การจะเปล่งสำเนียง (ดนตรีสอด) จงดูที่เครื่องหมาย (ดนตรีสอด)
๓. คำใดจะใช้เสียงสูง (ดนตรีสอด) หรือควรจะใช้เสียงต่ำ (ดนตรีสอด)
ระวังให้ตรงถ้อยคำ (ดนตรีสอด) นั้นทำได้ง่ายดาย (ดนตรีสอด)

๘๖. อุทัยไขแสง

ทำนองเพลง แต่งเอง

เมื่ออุทัยไขแสงประเทืองทอง รังสีส่องงามระยับจับเวหา
ไก่แก้วขันแจ้วเจื้อยระเรื่อยมา บอกเวลาทำกิจทุกทิศทาง
อากาศสดชื่นระรื่นใจ ดอกไม้ไหวกลีบใบแลสล้าง
ภุมรินบินไปอยู่คว้างคว้าง อันความงามเหลืออ้างเหลือเอ่ยชม

๘๗. ชื่นใจ

ทำนองเพลง ฉอต้น

ชื่นใจ หาใดเท่า
ชื่นใจ หาใดเปรียบ
ดุจมาลี ต่างสี ต่างพันธุ์
เมื่อยามลมโชยมา
ชื่นใจ หาใดเท่า
ชื่นใจ หาใดเปรียบ
ชาติเจริญสุขสมดังใจ
มั่นระเบียบประเพณี

เด็กน้อย ๆ ของเรา รู้รักเรียนวิชา
เด็กน้อย ๆ งามเรียบร้อย ทั้งวจีกิริยา
ชูช่อประชัน งามตา
เร้าอุรา เปรมปรีดิ์
เด็กน้อย ๆ ของเรา ทุกคนเป็นคนดี
เพิ่มพละพูนเพียบ ไร้โรคาย่ำยี
เด็กไทย ทั่วธาตรี
พร้อมทั้งมี ศีลธรรม

๘๘. พวงมาลัย

ทำนองของเก่า

เอ้อระเหย ลอยมา
ใครหนอ ช่างอุตส่าห์ร้อย
จุบะจำปา กลิ่นหอมน่าดม
พวงเจ้าเอ่ย มาลัย
เอ้อระเหย ลอยไป
มะลิน้อย ๆ ร้อยเป็นมาลัย
พระคุณพ่อแม่ และครูอาจารย์
พวงเจ้าเอ่ย มาลา

ลอยมา คือ พวงมาลัย (ลูกคู่ซ้ำ)
เป็นพวงน้อย ๆ น่ารักสุดใจ
สอดใส่มวยผม งามนี่กระไร
อยากขอเอาไว้ ดมเอย (ลูกคู่ซ้ำ)
ลอยไป แล้วจงลอยมา (ลูกคู่ซ้ำ)
สมควรเอาไป นอบน้อมบูชา
เทิดพระคุณท่าน ที่สั่งสอนมา
สิบนิ้ววันทา ท่านเอย. (ลูกคู่ซ้ำ)

(พ.ศ. ๒๕๐๙)

๘๙. เพลงฝรั่งตัด

ทำนองเพลง ฝรั่งตัด

เพลงของไทย สร้างไว้ หลากหลายรส
มอญ จีน ลาว พม่า ฝรั่ง ต่าง ๆ นานา
ประกอบท่า ฟ้อนรำ ทำได้แปลก
ฝรั่งตัด เพลงนี้ มีมานาน

บ้างปรากฏ เลียนสำเนียง ต่างภาษา
มีคุณค่า ไพเราะ เหมาะแก่กาล
เสริมท่าแขก เทศ ไทย ให้อาจหาญ
คราวต้องการ นำไปใช้ ได้ดีเอย

๙๐. ปลูกต้นไม้

ทำนอง แขกหนังชั้นเดียว

ปลูกต้นไม้ ได้ดอกผล ยลชื่นจิต
ปลูกความเพียร เล่าเรียน ได้วิชา
ปลูกอะไร เลือกให้เห็น เป็นมงคล
ปลูกความดี พร้อมอินทรีย์ วจีมาน

ปลูกไมตรี มีมิตร พรั่งพร้อมหน้า
ปลูกเคหา อยู่สุข ทุกวันวาร
จึงได้ผล พูนทวี มีแก่นสาร
จะสำราญ สุขยิ่ง ปลูกสิ่งใด

(๒๕๐๗)

๙๑. เพลงสดายงแปลง

ทำนอง เพลงสดายงแปลง

สำเนียงเทศ ปนไทย ใครช่างแต่ง ชื่อสดายงแปลง เพราะนักหนา
ตามแบบอย่างของไทย เคยใช้มา สำหรับพวก ต่างภาษา ให้น่าฟัง
ท่วงทำนอง ร้องรับ ช่างจับจิต คล้ายคร่ำครวญ หวนคิด ถึงความหลัง
เสียงดนตรี คลอไป ไม่หยุดยั้ง เชิญมานั่ง ฟังเพลง บรรเลงเอย.

๙๒. ธรรมบารมี

ทำนอง ลาวสองคอน ๒ ชั้น

ฟ้างามยามค่ำ ชื่นฉ่ำมาลีหวน หอมจริงเน้อ หนาเจ้าเอย (ฮัม)
สุดจะเอ่ยน้ำค้างพร่ำชม ยามเมื่อลมโบกโชยมา
รื่นกลิ่นดังบุหงา อบร่ำซ่ำกลิ่นสุคนธ์
อบอวลหอมยวนกมล ปรุงปนสุมาลย์ซ่านวิญญาณ์ (ฮัม)
หากนำมวลผกา กรองเป็นพวงมาลา เพื่อเป็นพุทธบูชา ศรัทธาเปี่ยมในดวงมาน
กลิ่นหอมจะยั่งยืนนาน ผ่องใสชื่นบานสราญเอย
แสนงามยามที่รัชนีส่องแสงฉาย สวยจริงเน้อ แขเจ้าเอย (ฮัม)
สุกสว่างนภางค์คลายเศร้า พระจันทร์เจ้าส่องแสงตระการ
สุขยิ่งเกินขับขาน เปรียบปานเสียงแห่งธรรม แว่วจำเรียงเหนือเสียงขับลำนำ
นั่นคือเสียงแห่งธรรม ชื่นฉ่ำดำอุรา (ฮัม)
หากปวงชาวประชาครองกายใจวาจา หมั่นครวญคิดพิจารณาศึกษาใฝ่ใจในรสพระธรรม
เปลื้องโศกคลายวายทุกข์ระกำ นั่นคือแสงแห่งธรรมล้ำเลิศเอย.

๙๓. เพลงสายพิณ

ทำนองฉงน

สายพิณผ่อนหย่อนไปฟังไม่เพราะ ตึงเกินเหมาะไม่ชวนฟังทั้งขาดง่าย
ไม่ตึงหย่อนผ่อนพอฟังสบาย คือความหมายให้ดำเนินทางสายกลาง
จะทำการสิ่งใดใคร่ครวญคิด ถูกหรือผิดเห็นใจผู้อื่นบ้าง
รู้ผ่อนหนักผ่อนเบาทั้งสองทาง เมตตาธรรมชำระล้างความโกรธเอย

๙๔. ชมแสงทอง

เนื้อเต็ม ทำนองเพลงชมแสงทอง ของหลวงประดิษฐไพเราะ

ท่อน ๑ แสงทอง ส่องงาม ยามใกล้รุ่งทิวา
จับขอบฟ้า สีแดง เปลี่ยนแทน
แสงจันทร์ ผุดพ้นผิวน้ำ ประกายอร่าม งามเหลือรำพัน
ทุกชีวัน ต่างฟื้น ตื่นจากนิทรา

ท่อน ๒ หมู่ผึ้งภมร ต่างบินเวียนว่อน เคล้าเกสรดอกไม้
ที่แย้มบาน ชูไสว กลิ่นตาม สายลมพา
หลากพันธุ์ปักษา บินขวักไขว่ อยู่ในท้องนภา
หัวหน้า นำหาเหยื่อ เมื่ออาทิตย์ อุทัย

ท่อน ๓ ฝูง สัตว์ สารพัด ออก เที่ยวหากิน
จากถิ่น ที่อยู่ ไปไกล แสนไกล
เมื่อได้อาหาร ก็รีบกลับ ก่อนตะวันลับไม้
ฝูงสัตว์ น้อยใหญ่ ต่างอิ่มหนำ สำราญ

ท่อน ๔ ธรรมชาติ สร้างไว้ ให้ ความ อภิรมย์
เหล่านก ร้องขรม ดัง เสียง ประสาน
แสงทอง เริ่มสลัว ทั่วฟ้า มินาน
ใกล้สิ้น ทิวาวาร แสงทองจะผ่าน ลับโลกไป.

(แต่งเมื่อ ๑๙ มีนาคม ๒๕๒๗)

๙๕. ชมแสงจันทร์

เนื้อเต็ม ทำนองชมแสงจันทร์ ของหลวงประดิษฐไพเราะ

ท่อน ๑ หางามใดเล่า เทียบเท่าดวงจันทร์ ชวนให้ใฝ่ฝัน
ทุกวันเวลา ล้นไปใจเศร้า เหงาเงียบวิญญาณ์
กระต่ายน้อย หลงคอยแลหา ทุกคราว เพ็ญจันทร์

ท่อน ๒ อกตรม ร้าวระบมเมื่อยามเดือนแรม
แม้แสงดาวงามแอร่ม ก็ยังไม่เจิดแจ่มเทียมทัน
เฝ้าคอย คิดว่าเมฆเลื่อนลอย บังจันทร์
กระต่ายน้อย หลงคอยรำพัน ใฝ่ฝันถึงจันทรา

ท่อน ๓ แสนรื่นเริงใจ เมื่อได้ชมจันทร์ ผ่องพรรณอำไพ
ส่องทั่วไพรพนา สมใจมวลกระต่าย ที่หมายจันทรา
พร้อมพวกพ้องมา...โลดเต้นบันเทิง ระเริงสำราญ

ท่อน ๔ แสงจันทร์ ขาวสว่างอยู่กลางนภา มิมีไฟฟ้าเข้ามาแผ้วพาน
ดวงจันทร์ลอยเด่น ร่มเย็นระรื่น สดชื่นดวงมาน
ห่อนมีใดปาน แสงจันทร์ ตระการ ณ คืนวันเพ็ญ

๙๖. สุดวาสนา

เนื้อเต็ม ; ทำนองเพลง ลาวเสี่ยงเทียนสามชั้น ของหลวงประดิษฐไพเราะ

(๑) ดวงดาราราย พร่างพรายวะวาวพราวตา
ทั้งแสงเดือนผ่อง ส่องสว่างอยู่กลางนภา
ชวนใจให้เรา สร่างเศร้าระกำวิญญาณ์
พระพายพัดพา กลิ่นผกามาตามสายลม
หอมหวนยวนใจ ผ่อนให้คลายหายตรอมตรม

โอ้เดือนสูงลอย	เหนือบุญข้าน้อยจักสอยมาชม
เปรียบตัวข้าไซร้	เหมือนดังกระต่ายหมายนิยม
โอ้เดือนสูงลอย	เหนือบุญข้าน้อยจักสอยมาชม
(๒) แสงจันทร์คืนเพ็ญ	เด่นในนภา
แสงเพ็ญเย็นอุรา	หาใดเปรียบปาน
ช่วยชุบโลกา	ชื่นอุราสำราญ
น้ำค้างพร่างพรม (ดนตรี)	สายลมพัดผ่าน (ดนตรี)
ไม้ใบหวีดหวิวประสาน	ดุจกังวาลสวรรค์
โอ้งามธรรมชาติ	เหลือที่จะวาด ภาพซึ้งรำพัน
เปรียบตัวข้าไซร้	เหมือนดังกระต่ายหมายจันทร์
แล่นใลดหฤหรรษ์	ทุกคราที่จันทร์ส่องแสงตระการ

(เที่ยวกลับ)

(๑) ดูเดือนเหมือนดังพักตร์สุดา	ดาราเหมือนดังเนตรเธอ
ส่องงามหวามใจเมื่อเจอ	เฝ้าละเมอแต่เธอมิวาย
จิตใจฝันใฝ่ใคร่ปอง	แต่น้องผู้เดียวเฝ้าคนึง
เจอะกันฉันมองตะลึง	รำพึงครุ่นคิดคลาย
ได้แต่หลงละเมอเพ้อไป	เมื่อใดจะได้เคียงกาย

เพลงดูเดือนเคลื่อนคล้อยเมฆา
แสงผ่องของจันทราไม่เจิดจ้าพรรณราย
หมู่ดาวส่องแสงพราวประกาย
เหมือนดังเพชรพร่างพรายทั่วท้องนภา
กระต่ายพะวงหลงจันทร์ใฝ่ฝันในอุรา
เปรียบดังตัวของข้าเฝ้าเพ้อรำพัน
(๒) กลิ่นดอกไม้ชื่นชมยามเมื่อลมพัดอวล
เสียงเรไรหริ่งอยู่ในสวนชวนให้นึกระทึกอุรา
แหงนดูจันทร์หวาดหวั่นผวา จันทร์เลื่อนลาคราจวนจะแจ้ง
ดาววาววับระยิบระยับ เคลื่อนคลาลับอ่อนแรง

หยาดน้ำค้างพร่างพรม	ยามเมื่อลมพัดกระเซ็น
เป็นฝอยละอองเมื่อมองแลเห็น	แลเยือกเย็นหนาวอุรา
แสงทองเริ่มส่องนภา	ยามเมื่อคราฟ้าจวนจะแจ้ง
ดาววาววับระยิบระยับ	เคลื่อนคลาลับอ่อนแรง
แสงจันทร์จากฟ้าไป	สุดอาลัยละห้อย

โอ้บุญเราน้อย เสียแรงเฝ้าคอย ดอกฟ้าดอมดม

เหมือนดวงจันทร์จากฟ้า (ดนตรี)	เศร้าอุราระทม (ดนตรี)

โอ้เดือนสูงลอย เหนือบุญข้าน้อยจักสอยมาชม

๙๗. คืนฟ้างาม

เนื้อเต็ม ; ทำนองเพลงยวนเคล้า

(๑) ท้องฟ้างาม เมื่อยามค่ำคืน แสนสุดจะเริงรื่น ชุ่มชื่นใจ ไม่มีเปลี่ยนแปลง
หมู่ดาวน้อยใหญ่ ริบหรี่อยู่ไกล ไม่ทอแสงนวล เมื่อดวงจันทร์สว่างแจ้ง ดาราก็พลันคลาเจื่อนจาง
รุบหรู่เลือนลาง คล้ายอยู่ห่างไกล ไม่เทียบดวงเดือน
แสงส่องไปทั่วทุกเรือน ไม่ยอมคลาเคลื่อน เมื่อถึงเดือนยามเพ็ญ
งามลอยเด่น เห็นทั่วนภา ฟากฟ้าแดนไกล
มาชิมาเร็วไว ชมแสงเดือนยามเพ็ญ ลอยเด่นอยู่ในนภา

(๒) แสงจันทร์ (ล้อ) ขาวนวล (ล้อ) เหมือนชวนให้เราชื่นชม
เหลือสุดจะหาคำชม ให้เท่าเทียบ เปรียบดวงจันทรา
สายลม (ล้อ) พัดพา (ล้อ) กลิ่นผกามาตามสายลม
หอม อบอวลชวนดม ยามลม ระรวยกลิ่นมา
ดังกลิ่น บุหงา ที่มาอบร่ำ ชวนชื่นฉ่ำฤดี
ห่างเศร้าคลายทุกข์ ได้ความสุขใจ เมื่อในราตรี
มีเดือนเพ็ญ ท้องฟ้างามเด่นให้สุขศรี
มาชิมายินดี ชมแสงเดือนงาม ให้ความชื่นบาน

๙๘. งามธรรมชาติ

เนื้อเต็ม ทำนองขอมกล่อมลูก ทางเปลี่ยนของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

(๑) เริงฤดี เมื่อเห็นมาลี งามบานคลี่ ส่งกลิ่นหอมไกล
ชุ่มชื่นใจ ล่อภมร บินเวียนว่อน เคล้าเกสรผกา
ยังไม่รุ่งทิวา หมู่ปักษาหลายพันธุ์ ส่งเสียงหากัน พลันก็บินมา
ยามเช้าตรู่, เฝ้าดูแสงทอง ทอแสงส่อง พ้นจากนภา
อรุณเรื่อแสง กลบแสงเมฆา ส่องสว่างทั่วหล้า ทั้งในป่าในดง
ยามทินกร เริ่มอ่อนแสงลง เลื่อนลับฟ้า ให้สนธยามาเยือน

(๑๕ มีนาคม ๒๕๒๗)

(๒) ฟ้าครืน ครืนลั่น มวลหมู่เมฆพลัน คล้อยต่ำลงมา
สาดเป็นฝน ปรายโปรย โชยชื่นวิญญาณ์ ชาวสวนทั่วหน้า ต่างผาสุกครัน
ทุก ๆ ต้น ทุก ๆ กิ่ง ทุก ๆ สิ่งสารพัน ต่างสดชื่นทั่วกัน เพิ่มผลพลันมากมี
ชื่นฉ่ำ น้ำฟ้า พวกชาวนาเปรมปรีดิ์ มีความหวังข้าวจะดี เพราะฝนมีตามกาล
ต่างผ่องใสทั่วหน้า เริงอุราสำราญ หมดทุกข์ทรมาน ที่เผาผลาญจิตใจ
ธรรมชาติช่างงามวิไล เหลียวแลไปทิศใด ล้วนให้ความอภิรมย์

(๑๗ มีนาคม ๒๕๒๗)

๙๙. คนึงรัก

เนื้อเต็ม ทำนองกาเรียนทองหางเปลี่ยนของคุณผิว

(๑) จิตวุ่น ครุ่นคำนึง ถึงรัก ฤๅจักคลาย มิวายคอยตรึกนึกถึงเธอ เฝ้าเพ้อรำพัน
ตั้งแต่จากไป เมื่อใดจะได้พบกัน เฝ้านับคืนวัน ที่เธอพลันคืนมา

(๒) ฟ้าเอยไยแกล้ง แฝงเอาเธอไป สายลมไยจึงไม่ พัดไปกระซิบให้เธอมา
ปล่อยให้ฉันคอย ละเมอเพ้อคอย ละห้อยครวญหา
ระกำวิญญาณ์ เวรปางก่อนมา แยกเราสองรา แคล้ว คลา คลาดกัน

(๑๒ มีนาคม ๒๔๙๗)

๑๐๐. รู้รักษาหน้าที่

ทำนอง ลมพัดชายเขา

อันเสียงเพลงที่บรรเลงตามทำนอง
แม้คล้องจองกับดนตรีที่ประสาน
ไม่เพี้ยนพร่าแผ่วดังเกินกังวาล
ฟังแล้วได้ความชื่นบานสำราญใจ
เพราะผู้เล่นรักษาหน้าที่ตน
เกิดจากผลสามัคคีดียิ่งใหญ่
ระวังจังหวะและทำนองที่ล่องลอยไป
เพลงนั้นไซร้จึงเพราะเสนาะกรรณ
เปรียบการงานสิ่งใดแม้ใหญ่น้อย
รวมใจค่อยทำให้จริงทุกสิ่งสรรพ์
มั่นใจฝ่าความยากลำบากนั้น
ผลจักพลันเพิ่มทวีดียิ่งเอย

๑๐๑. ทำงานให้เหมาะแก่เวลา

"กาลานุปัง ธุสัง นิยัญเช" "พึงประกอบการงานให้เหมาะสมแก่เวลา"

การทำงาน ให้เหมาะ แก่เวลา
หมายความว่า แบ่งตาม ความเป็นอยู่
สมัยเด็ก ตั้งใจ ใฝ่ความรู้
มั่น สุ จิ ปุ ลิ อยู่เสมอไป
เมื่อเติบใหญ่ ใช้วิชา อาชีพชอบ
ประกอบด้วย คุณธรรม อันยิ่งใหญ่
ประพฤติแต่ สิ่งมี ประโยชน์ไซร้
สมที่ได้ มีชื่อว่า ศาสนิกชน
ยามชรา ทำหน้าที่ มาดีแล้ว
ย่อมไม่แคล้ว ความสุข สนองผล
จึงควรหา ประโยชน์ใหญ่ ให้แก่ตน
เพื่อหวังพ้น ความวิบัติ เพียรวิปัสสนา

(แต่งเมื่อ ๒๑ กันยายน ๒๕๒๗)

๑๐๒. คำสัตย์เป็นสิ่งที่ไม่ตาย

"สัจจัง เว อมต วาจา"

หนึ่งในห้า ศีลข้อสี่ คือ มุสาวาท
ซึ่งนักปราชญ์ เรียกว่า วาจาสัตย์
คือพูดจริง ทำแต่สิ่ง ดีสารพัด
ทั้งระมัด ระวัง คำสัญญา
ไม่รับรู้ ในสิ่ง ที่เป็นเท็จ
เช่นร่วมโกงกิน อันเป็นเหตุ ให้มุสา
รับทำสิ่งใด ต้องทำให้ได้ ดังวาจา
มีเมตตา พร้อมคุณธรรม นำสุขเอย

(แต่งเมื่อ ๒๑ กันยายน ๒๕๒๗)

๑๐๓. ชำระใจ

ทำนอง จำปานารีตัดและแปลง

เสื้อผ้าที่เลอะเทอะเปรอะเปื้อนหนัก
ฟอกแช่หมักขยี้ดีขึ้นได้
บ้านเรือนสกปรกสักเพียงใด
เช็ดปัดกวาดได้ไม่ยากนาน
ร่างกายที่หมองเศร้าเคล้าเหงื่อไคล
ขัดสีไล้สบู่ชำระสระสนาน
ส่วนกิเลสที่พูนเพิ่มเสริมดวงมาน
นมัสการพระไตรรัตน์ขจัดเอย.

คุณหญิงชิ้น กับศิลปการดนตรี และการละคร

การดนตรีไทย

โดยอาจารย์ชิ้น ศิลปบรรเลง

วันดนตรีและนาฏศิลป์ไทย
ว.ศ.ประสานมิตร
๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖

หน้าที่ของเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ

ปี่พาทย์

๑. ปี่ ทำเสียงโหยหวนคล้ายเสียงร้องหรือเสียงพูด

๒. ฆ้อง เป็นหลักในการบรรเลง แนวเนื้อเพลงในจังหวะสำคัญ ๆ

๓. ระนาดเอก ดำเนินแนวเนื้อเพลงอย่างถี่ ๆ ให้เกิดความไพเราะ หรือรุกเร้าใจ โดยอาศัยฆ้องเป็นเกณฑ์จังหวะสำคัญ

๔. ระนาดทุ้ม ดำเนินแนวเนื้อเพลงต่าง ๆ คล้ายกับฆ้องบ้าง ขัดจังหวะบ้างล้อขัดกับระนาดเอกบ้าง

๕. เครื่องกำกับจังหวะ ที่ทำด้วยหนัง คือตะโพน กลอง นับเป็นจังหวะใหญ่และสำคัญ สำหรับดนตรีไทยประกอบจังหวะตามลักษณะของเพลง จังหวะของเครื่องหนังเรียกว่าจังหวะหน้าทับ

๖. ฉิ่ง ประกอบจังหวะให้การบรรเลง ช้า เร็ว พร้อมเพรียงกัน

๗. ฉาบ ขัดจังหวะกับฉิ่งทำให้เพลงครึกครื้นขึ้น

เครื่องสาย

๑. ขลุ่ย ทำเสียงโหยหวน คล้ายเสียงร้องบ้าง ดำเนินแนวเนื้อเพลงบ้างสลับกันไป

๒. ซอด้วง ทำหน้าที่ดำเนินแนวเนื้อเพลง เป็นหลักของวงดนตรี

๓. ซอสามสาย คลอเสียงร้อง

๔. จะเข้ ดำเนินแนวเนื้อเพลง

๕. ซออู้ ดำเนินแนวเนื้อเพลงบ้าง ขัดล้อกับซอด้วงบ้างตามชนิดของเพลงขณะเล่นทำนองพลิกเพลง เพื่อให้เกิดความไพเราะยิ่งขึ้น แต่รักษาจังหวะคือลูกตกที่สำคัญของแนวเนื้อเพลงไว้คงเดิม

๖. เครื่องกำกับจังหวะทำด้วยหนัง โทนรำมะนา เรียก**หน้าทับ** แบ่งประเภทเพลงให้ทราบว่าเป็นเพลงชนิด ๓ ชั้น ๒ ชั้น หรือ ชั้นเดียว

๗. ฉิ่ง รักษาจังหวะให้ช้าเร็ว จังหวะสม่ำเสมอกัน

มโหรี

การแบ่งหน้าที่เหมือนอย่างของปี่พาทย์และเครื่องสายรวมกัน วงดนตรีทุกชนิดมีคนร้องประจำวงได้ตามต้องการ

ความเจริญของดนตรีในสมัยต่าง ๆ

สมัยสุโขทัยได้รับความเจริญอย่างมากมาจากอินเดียและขอม การดนตรีคงดำเนินตามแบบอินเดีย มีการขับลำนำ

ร้องและเล่นอย่างของพื้นเมือง การดนตรีก็มีแต่ปี่พาทย์

สมัยอยุธยา การขับลำนำได้กลายมาเป็นการเล่าเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเรียกว่าเสภาได้ประดิษฐ์เพลงดนตรีและร้องมากขึ้น โดยมากเป็นเพลง ๑ ชั้นหรือ ๒ ชั้น

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ การดนตรีเจริญมากในสมัยรัชกาลที่ ๒ ปี่พาทย์รับการร้องส่งเสภาก็มีขึ้นในรัชกาลนี้ แต่เครื่องดนตรียังมีเพียงเครื่อง ๕ เท่านั้น ในรัชกาลนี้ได้มีเครื่องกำกับทำด้วยหนังบังเกิดขึ้นอีก เรียกว่า สองหน้า คือดัดแปลงจากเปิงมางมาถ่วงด้วยข้าวสุกแทนตะโพน เพราะเสียงตะโพนดังกลบเสียงร้อง

ในสมัยรัชกาลที่ ๓ วงปี่พาทย์ได้เพิ่มขึ้นเป็นเครื่องคู่ คือ มีระนาดทุ้มคู่กับระนาดเอก ฆ้องเล็กคู่กับฆ้องใหญ่

รัชกาลที่ ๔ วงปี่พาทย์ขยายขึ้นเป็นเครื่องใหญ่ เพิ่มเครื่องดนตรีทำด้วยโลหะเรียกว่าระนาดเอกเหล็กและทุ้มเหล็ก สมัยนี้การดนตรีของไทยได้รับความนิยมมากจนกระทั่งการขับเสภาร้องส่งปี่พาทย์ค่อย ๆ หายไป กลายเป็นปี่พาทย์รับร้องมากขึ้น เพลง ๓ ชั้นเกิดขึ้นมากในรัชกาลนี้ และสืบมาจนกระทั่งบัดนี้ การเล่นเครื่องสายก็เกิดขึ้นในรัชกาลนี้

รัชกาลที่ ๕ เกิดมีปี่พาทย์ไม้นวม เรียกปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ ขึ้นคู่กับละครแบบใหม่ ซึ่งดัดแปลงมาจากโอเปร่า ปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์นี้ฟังไพเราะมาก ประกอบด้วยเครื่องดนตรีคือ ระนาดเอก ฆ้อง ทุ้ม ทุ้มเหล็ก ขลุ่ย ซอ และเครื่องกำกับจังหวะ (ตีด้วยไม้นวม)

รัชกาลที่ ๖ ทำนองของดนตรีได้ประดิษฐ์ให้ไพเราะขึ้น และมีแบบอย่างแตกต่างออกไปเป็นหลายทางโดยอาศัยหลักเดิม การดนตรีไทยเจริญยิ่งขึ้น ได้เกิดเพลงประเภท ๔ ชั้น คือยืดละเอียดกว่า ๓ ชั้นอีกเท่าตัว

วิธีฝึกหัดดนตรีของไทย

แต่โบราณมาใช้การสั่งสอนอบรมด้วยความทรงจำและปฏิบัติอย่างจริงจังจนเกิดความชำนาญ ทำนองของเพลงไทยอาจผิดเพี้ยนกันไปตามความนิยม และตามความสามารถของอาจารย์ผู้สอน โดยมากอาจารย์จะสอนศิษย์ตามปฏิภาณความสามารถและความฉลาดของศิษย์ เมื่อผู้ใดมีความสามารถดีก็ได้ทำนองที่แปลก ไพเราะ และโลดโผนพิสดารกว่าผู้ที่ไม่มีฝีมือและความสามารถ รวมทั้งความเฉลียวฉลาดที่แตกต่างกัน แต่ส่วนใหญ่คงรักษาไว้ซึ่งจังหวะและเสียงสำคัญ ดังจะอธิบายในเรื่องจังหวะ

ผู้ที่มีฝีมือในการดนตรีควรนับว่าเป็นผู้มีความสามารถ คือต้องมีความทรงจำเป็นอย่างดีเลิศ เพราะการดนตรีของไทยไม่มีเครื่องบันทึกเสียงชนิดใดจะบันทึกได้ละเอียดลออสำหรับเพลงซึ่งได้ประดิษฐ์ขึ้นเป็นทางพิเศษ ผู้ที่มีฝีมือในการดนตรีไทยในสมัยก่อนเป็นผู้มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมยกย่องมาก การบรรเลงคนเดียวเรียกว่าเดี่ยว เป็นการประกวดฝีมือและประกวดทางซึ่งเทียบได้เท่ากับสำนวนโวหารของวรรณคดี เป็นการปฏิบัติอย่างพิสดาร ทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์คึกคักหรือเศร้าสลดตามไปด้วย นักดนตรีที่เชี่ยวชาญสามารถจำเพลงได้นับเป็นจำนวนพัน และสามารถประดิษฐ์เพลงได้ในปัจจุบันด้วยปฏิภาณอันเลิศ **การดนตรีของไทยมิได้ด้อยกว่าของต่างชาติแม้จะมีผู้สามารถในการบันทึกโน้ตแบบสากล ก็มิอาจจะบันทึกเพลงชั้นสำคัญ ๆ ของไทยลงเป็นโน้ตที่ถูกต้องและถี่ถ้วนได้ ทั้งไม่มีวิธีการใดจะบันทึกให้ผู้อ่านโน้ตปฏิบัติได้ถูกต้องด้วย เพราะวิธีบรรเลงเครื่องดนตรีของไทยยากกว่าของสากลมาก**

ประเภทของเพลงแบ่งออกตามความรู้สึกต่าง ๆ

เพลงของไทยมีแสดงให้ทราบถึงอารมณ์และบรรยากาศของเพลง จะสังเกตได้ง่ายจากทำนองเพลงแบ่งออกตามลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

๑. เพลงที่มีจังหวะช้า ทำนองยืดเยื้อฟังแล้วโหยหวน เป็นชนิดของเพลงเศร้า

๒. เพลงที่มีจังหวะช้าพอประมาณ ทำนองหนักแน่น แสดงถึงความองอาจสง่าผ่าเผยของผู้ที่เป็นใหญ่

๓. เพลงที่มีจังหวะรุกรวดเร็ว แสดงถึงการร่าเริงสนุกสนานและเกรี้ยวโกรธ

๔. เพลงที่ใช้แสดงเพื่อความเคารพ อวยพร และประกอบพิธีในการศาสนา

๕. เพลงแสดงสำเนียงของภาษาต่าง ๆ เช่น จีน พม่า มอญ ลาว

๖. เพลงสำหรับประกอบอารมณ์รัก มีทำนองอ่อนหวาน

๗. เพลงสำหรับใช้ในการต่อสู้ มีจังหวะ รุก และรวดเร็ว

๘. เพลงสำหรับยกทัพประกอบนาฏศิลป์ร่าเริง

๙. เพลงตามธรรมชาติ เสียงนก และสัตว์ เสียงน้ำ เสียงลม ฯลฯ

เพลงตามอารมณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าผู้ศึกษาหมั่นสังเกต อาจพบข้อแตกต่างและแลเห็นสมจริง แล้วจะเกิดความซาบซึ้งขึ้นได้

จำพวกของเพลง

เพลงของไทยแบ่งออกเป็นพวก ๆ เช่น

๑. เพลงสำหรับดนตรีล้วน ๆ คือเพลงประโคมพิธีต่าง ๆ เพลงสำหรับ**โหมโรงและเพลงหน้าพาทย์** เพลงหน้าพาทย์คือเพลงเฉพาะสำหรับใช้ประกอบกิริยาอาการและแสดงอารมณ์ต่าง ๆ ของการรำ เพลงเหล่านี้ไม่นิยมการร้องประกอบด้วยดนตรี

๒. เพลงสำหรับขับร้อง คือ เพลงซึ่งร้องแล้วรับด้วยเครื่องดนตรี เรียกว่า**ร้องส่งดนตรี** เช่นเพลงประกอบขับเสภาเรียกว่า**ร้องส่งเสภา** โดยมากเป็น**เพลง ๓ ชั้น เพลงเถา และเพลงตับ**

๓. เพลงสำหรับประกอบการรำ คือร้องให้ผู้รำตีบทต่าง ๆ ไปตามเนื้อร้องโดยมากเป็น**เพลง ๒ ชั้น** และ**เพลงชั้นเดียว** ไม่ใช่ ๓ ชั้น เพราะไม่เหมาะแก่การรำ เพลงหน้าพาทย์ต่าง ๆ เหล่านี้ใช้ในเมื่อตัวละครต้องการแสดงกิริยาหรืออารมณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะให้เหมาะกับบทบาท

โอกาสที่จะใช้เครื่องดนตรีบรรเลงในงานต่าง ๆ

ปี่พาทย์ ใช้ในงานพิธีต่าง ๆ เช่นงานฤกษ์ขึ้นบ้านใหม่ โกนจุก ทำบุญวันเกิด เลี้ยงพระ งานมหรสพต่าง ๆ และงานศพ

เครื่องสาย ใช้ในงานฤกษ์ต่าง ๆ เช่นงานทำบุญบ้าน ทำบุญวันเกิด ซึ่งมีสถานที่และบริเวณไม่กว้างขวางนัก เพราะเครื่องสายมีเสียงเบากว่าปี่พาทย์มาก

มโหรี ใช้ในงานฤกษ์ต่าง ๆ เช่น แต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ ทำบุญอายุ การเลี้ยงรับรองต่าง ๆ มโหรีเป็นดนตรีฟังเล่นเย็น ๆ สบาย ไพเราะหู จึงควรเล่นภายในห้องหรือเฉลียงไม่ไกลจากสถานที่ที่ทำพิธี

ปี่พาทย์มอญ ใช้ฆ้องแบบมอญ โดยมากเป็นเครื่องปิดทองทั้งหมด มีเครื่องกำกับจังหวะเพิ่มขึ้นต่างจากปี่พาทย์ไทย คือ**เปิงมางคอก** เปิงมางคอกนี้ทำทั้งจังหวะ และทำนองแตกต่างจากเครื่องดนตรีชนิดอื่น น่าฟังมาก และตะโพนก็ใช้ใหญ่กว่าตะโพนไทย เรียกว่า **ตะโพนมอญ** ปี่พาทย์มอญนี้ใช้ในงานศพ งานมงคลไม่ใคร่มีผู้ใช้ เพราะขณะนี้ความนิยมส่วนมาก จนกลายเป็นประเพณีว่าปี่พาทย์มอญเพราะสำหรับใช้บรรเลงในงานศพ เพราะทำนองฟังแล้วโหยหวนชวนให้เกิดความเศร้าใจ

วิธีขับร้องเพลงต่าง ๆ มีหลักอะไรบ้าง

วิธีขับร้องเพลงมีหลักดังนี้ คือ

ก. ร้องประกอบดนตรี คือร้องแล้วคลอหรือรับด้วยดนตรี ผู้ร้องต้องระวังรักษาเสียงสูงต่ำให้เข้าระดับกับเสียงดนตรี รักษาจังหวะให้สม่ำเสมอตามจังหวะฉิ่งและหน้าทับ

ข. ร้องประกอบการรำ ต้องดูท่ารำของตัวแสดงประกอบเป็นสำคัญ ช้าเร็วหรือใส่ความรู้สึกให้ตรงกับกิริยาอารมณ์ของตัวแสดงนั้นด้วย จะร้องตามใจหรือตามจังหวะโดยสม่ำเสมอมิได้

ค. ร้องโดยลำพัง คือร้องโดยไม่ต้องกังวลกับระดับเสียงของดนตรีและการรำ การร้องชนิดนี้เลือกตั้งระดับเสียงให้เหมาะกับเสียงของตนได้ **การสอนร้องเพลงในโรงเรียนคือการร้องประเภทนี้** ความสำคัญที่จะต้องระวัง คือ **จังหวะ ทำนอง คำถูกต้องชัดเจน การแบ่งลักษณะตามบทกวี** ควรพยายามให้ถูกหลักของวรรณคดี เช่น คำใดเป็นกี่พยางค์มากหรือน้อย ควรแบ่งและรวมอย่างไร ตัวอย่างเช่น บทร้องมีว่า... "เพราะขาดเครื่องระงับดับรำคาญ โอสถใดจะสมานซึ่งดวงใจ..." จะควรแบ่งคำร้องว่า เพราะขาด, เครื่องระงับ, ดับรำคาญ หรือ เพราะขาดเครื่อง, ระงับ, ดับรำคาญ ฯลฯ เหล่านี้ ต้องร้องทำนองประกอบแล้วฟังและตีความหมายดูว่าอย่างไรจะเหมาะสม

ลักษณะบทกวีที่ใช้ในการขับร้องมีอะไรบ้าง

ลักษณะบทกวีแทบทุกชนิดอาจนำมาใช้ในการร้องได้ เช่น กาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ต่าง ๆ

การแบ่งคำตามลักษณะบทกวีนั้นมีกฎเกณฑ์อย่างไรบ้าง

กฎเกณฑ์การแบ่งคำตามลักษณะบทกวีนั้นไม่เป็นกฎตายตัวแน่นอน แบ่งคำตามความเหมาะสม โดยรักษาไว้ซึ่งลักษณะของกาพย์หรือกลอนหรือฉันท์นั้นให้คงอยู่

ก. กลอน การร้องและแบ่งคำต้องถือทำนองและบทประพันธ์ของกลอนเป็นหลัก ในการแบ่งคำกลอนสำหรับเพลงนิยมแบ่งเป็นวรรค ๆ ดังนี้

ศิลปกรรม	นำใจ	ให้สร่างโศก
๑	๒	๓
ช่วยบรรเทา	ทุกข์ในโลก	ให้เหือดหาย
๑	๒	๓

นิยมแบ่งเป็นวรรคละ ๓ ระยะ ๑-๒-๓ แล้วใส่ทำนองและคำให้ตรงตามประโยคของเพลง

ข. โคลง

เสียงลือเสียงเล่าอ้าง	อันใด พี่เอย
เสียงย่อมยอยศใคร	ทั่วหล้า
สองเขือพี่หลับไหล	ลืมตื่น ฤๅพี่
สองพี่คิดเองอ้า	อย่าได้ถามเผือ

การแบ่งลักษณะของโคลงก็ต้องแบ่งให้เป็นบาทละ ๓ ระยะเช่นเดียวกับกลอนคือ

เสียงลือ	เสียงเล่าอ้าง	อันใดพี่เอย
เสียงย่อมยอ	ยศใคร	ทั่วหล้า
สองเขือ	พี่หลับไหล	ลืมตื่นฤๅพี่
สองพี่คิด	เองอ้า	อย่าได้ถามเผือ

ค.ฉันท์

อิลาแลกระแสใส	สำราญในมโนสุน
ทราอรจะผ่อนอุณห์	อุทกอาบพระอินทรีย์

การแบ่งฉันท์ แบ่งตามลักษณะของฉันท์ต่าง ๆ เช่น การแบ่งดังนี้

อิลาแล	กระแสใส	สำราญในมโนสุน
ทราอร	จะผ่อนอุณห์	อุทกอาบพระอินทรีย์

ง. กาพย์

อ้าองค์พระพนัสบดี	อีกองค์พระศรี
พรหมรักษ์ฤทธิรณ	
ทวยเทพสถิตพฤกษมณ	ฑล เชิญรับกำนน
อันข้าบรรเจิดจงถวาย	

ควรแบ่งดังนี้

อ้าองค์	พระพนัส	บดี
อีกองค์	พระศรี	พรหมรักษ์ฤทธิรณ
ทวยเทพ	สถิตพฤก	ษ มณฑล
เชิญรับ	กำนน	อันข้าบรรเจิดจงถวาย

การร้องกาพย์ โคลง ฉันท์ ต้องนำการร้องลักษณะแบบกลอนเป็นหลักแล้วคำนวณระยะให้เปรียบเทียบกันได้กับลักษณะกลอนส่วนคำในระยะที่ ๓ ของกาพย์โคลงและฉันท์นั้น แม้จะมีคำมากกว่าลักษณะกลอน ก็มีวิธีร้องให้พอดีกับเพลงได้โดยตัดทำนองเอื้อนออกไปแล้วบรรจุคำลงแทน ทั้งนี้ต้องอนุโลมตามความเหมาะสมด้วย

ความสำคัญของการขับร้องและดนตรี

จังหวะเป็นสิ่งสำคัญของดนตรี ในการที่จะทำให้การร้องและบรรเลงนั้นพร้อมเพรียงกัน นอกจากจะทำให้พร้อมเพรียงกันแล้ว ยังเป็นหลักให้ตรวจเพลงต่าง ๆ ได้ว่าเพลงนั้น ๆ มีกี่จังหวะ ขาดหรือเกินอย่างใด ก็**ใช้จังหวะของหน้าทับเข้าจับ ตามชนิดของเพลงนั้น** เช่นเพลง ๓ ชั้น ก็ใช้อัตราจังหวะ ๓ ชั้นเข้าตรวจ เพลง ๒ ชั้นก็ใช้จังหวะหน้าทับ ๒ ชั้น ตรวจ ฯลฯ

หลักสำคัญของเพลง ไทยอยู่ที่ไหน?

หลักสำคัญของเพลงไทยในอัตราจังหวะ ๓ ชั้น ๒ ชั้น และ ชั้นเดียวนั้น อยู่ที่เสียงซึ่งตกอยู่ในจังหวะสำคัญ **คือจังหวะหนัก คือเสียงสุดท้าย ซึ่งตกพร้อมกับจังหวะสุดท้ายของจังหวะหน้าทับ**

จังหวะ ๑ ชั้น มีอัตรา เร็วมาก

จังหวะ ๒ ชั้น มีอัตรา ช้ากว่า เพราะ ๒ ชั้นมีจำนวนจังหวะย่อยเพิ่มขึ้นจากชั้นเดียวเท่าตัว แต่นับจังหวะใหญ่ได้เท่ากัน แต่ช้ากว่าและลูกตกนั้นเป็นเสียงตรงกัน

จังหวะ ๓ ชั้น มีอัตรายาวกว่าจังหวะ ๒ ชั้นเท่าตัว สำหรับจังหวะย่อย แต่จังหวะใหญ่มีจำนวนเท่ากันแต่ช้ากว่าและลูกตกเสียงตรงกัน

วิธีนับจังหวะใช้อะไรเป็นหลัก

เพลงไทยส่วนมากใช้ฉิ่งเป็นจังหวะทั่วไป การนับจังหวะสังเกตจากนับการเคาะจังหวะ ๘ ครั้ง เป็น ๑ จังหวะหน้าทับใหญ่ (คือ ฉิ่ง ฉับ ฉิ่ง ฉับ ๔ คู่)

ถ้าจังหวะของ ๑ ชั้นนับได้ ๘ ครั้ง (ฉิ่ง ฉับ ๔ คู่)

จังหวะของ ๒ ชั้น เมื่อเคาะในอัตราความเร็วเท่ากันจะต้องเป็น ๑๖ ครั้ง ถ้าเคาะช้าลงตามลำดับจะนับได้ ๘ ครั้ง เท่ากัน

จังหวะของ ๓ ชั้น เมื่อเคาะในอัตราความเร็วเท่ากับ ๑ ชั้น จะต้องเป็น ๓๒ ครั้ง (ถ้าเคาะช้าลงตามลำดับจะนับได้ ๘ ครั้งเท่ากัน)

การตีฉิ่งซึ่งเป็นการกำกับจังหวะของเพลงไทยในอัตราจังหวะ ๓ ชั้น มักไม่นิยมตีให้ตรงลักษณะ ๓ ชั้น เพราะ

จังหวะห่างมากอาจผิดพลาดได้ นิยมตีเท่ากับ ๒ ชั้น เพราะสะดวกในการตรวจจังหวะได้รวดเร็วดีและไม่ผิดพลาด

การขับร้องเพลงไทยอาจนำไปปรับเข้ากับการร้องแบบสากลได้หรือไม่

ทำนองเพลงไทย อาจไม่เหมาะที่จะนำไปร้องแบบสากลทุกเพลงไป นัยอาจทำได้เป็นบางเพลง ทั้งนี้เพราะการร้องเพลงของไทยนั้น ต้องระวังเรื่องต่อไปนี้

๑. ทำนอง

๒. อักขระ (คือบทประพันธ์) ต้องให้ชัดเจน

๓. จังหวะและระยะช่องไฟ ความหนักเบาของเพลง คำที่จะร้องถ้าบรรจุคำตามแบบสากล อาจเสียลักษณะของบทประพันธ์ ถ้าจะทำเป็นแบบสากลได้ก็ต้องยอมเสียบทกวีนิพนธ์ ส่วนเพลงที่อาจจะนำไปบรรจุคำร้องแบบสากลได้ดีคือ จำพวกเพลงที่มีสำเนียงเป็นต่างภาษา เช่นทางเหนือจะบรรจุถ้อยคำและวิธีร้องได้ดี

การปรับปรุงวิธีร้องนั้น ถ้าทรงไว้ซึ่งทำนองของเดิมมิให้ขาดเกินหรือผิดไปได้ก็ควรทำ **แต่ต้องไม่ทิ้งหลักสำคัญของไทย คือ ถ้อยคำควรให้ชัดเจนตามเสียงของเครื่องดนตรี** เช่น เสียงสูงของดนตรี ก็ควรใช้คำที่เป็นอักษรสูง ฯลฯ

เพลงของไทย ได้มีผู้นำไปดัดแปลงร้องตามแบบสากลอย่างถูกต้องแล้วหลายเพลงโดยรักษาทำนองของเพลงไทยไว้ครบถ้วนและถูกต้องเช่น ดำเนินทราย สวยรวย ลำปาง โพธิสัตว์ แขกสาหร่าย ฯลฯ

การดัดแปลงเพลงไทยให้เข้ากับสากลควรมีวิธีการอย่างไร

การดัดแปลงเป็นของที่ช่วยให้ดีขึ้น เป็นเรื่องที่ต้องทำด้วยความพิจารณาอย่างรอบคอบ **สมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์** ได้ทรงนำวิธีเล่น โอเปร่า มาแปลงเป็นละครดึกดำบรรพ์ ทรงดัดแปลงการเล่นดนตรีไทยให้ใกล้กับลักษณะของสากล คือ ร้องคลอด้วยดนตรี โดยไม่เสียรสของดนตรีไทย **สมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต**ทรงนำเพลงมหาชัยของไทยไปประดิษฐ์ขึ้นเป็นทำนองฝรั่งโดยไม่เสียหลักของดุริยางค์ไทยเหล่านี้เป็นการดัดแปลงที่ถูกหลัก

สมเด็จเจ้าฟ้าทั้งสององค์นี้ ได้เสด็จประพาสและทรงศึกษาในต่างประเทศ แต่ก็มิได้ทรงลุ่มหลงศิลปะของต่างประเทศเสียจนละเลยศิลปะประจำชาติ ความจริงการบรรเลงดนตรีไทย เพลงพิเศษ เช่น เพลงเดี่ยวและเพลงหมู่ที่ได้ทำการปรับปรุงและประกอบกับฝีมือของศิลปินไทยไว้แล้วนั้นยังเป็นที่พิศวงและชื่นชมแก่ชาวต่างประเทศที่ได้มาชมเขาเหล่านั้นอัศจรรย์ใจในความทรงจำของศิลปินของเรามาก เพราะบรรเลงเพลงโดยมิต้องดูโน้ต แต่นักดนตรีฝีมือเลิศของเขาที่บรรเลงเพลงคลาสสิคสูง ๆ ก็ต้องใช้ความจำเช่นเดียวกัน จึงจะสามารถบรรเลงเพลงให้เกิดอารมณ์ต่าง ๆ ได้ หาใช่ว่าจะต้องดูโน้ตกันเสมอไปไม่ การดูโน้ตนั้นเป็นเพียงขั้นฝึกหัดให้จำได้เท่านั้น และมีโน้ตไว้ก็เพื่อเป็นเครื่องช่วยกันความผิดพลาดอันจะเกิดขึ้นได้

การดัดแปลงทำนองของไทยเป็นสากล แต่ทำไม่ได้ครบถ้วนตามหลักสำคัญคือ หลักจังหวะของเพลงนั้นเป็นการทำลาย ส่วนการดัดแปลงโดยเปลี่ยนวิธีเล่น เช่น เปลี่ยนจากจังหวะถี่ ๆ เป็นจังหวะห่าง ๆ ให้ฟังแจ่มแจ้งขึ้นโดยรักษาจังหวะสำคัญให้คงเดิมไว้ เป็นวิธีส่งเสริมและดัดแปลงให้ดีขึ้น อนึ่งการดัดแปลงวิธีการบรรเลงให้แหวกออกไปจากวิธีการที่ทำอยู่แล้ว ยกตัวอย่างเช่น วงดนตรีฝรั่งมีผู้บรรเลงอย่างน้อยเครื่องละ ๗-๙ คน รวมเป็นวงใหญ่ ๗๐ - ๘๐ คน ของไทยเราถ้ามีคนพอลองมาปรับปรุงดูบ้างก็ต้องทำได้ คือผลัดกันบรรเลงทีละเครื่อง กวดขันระเบียบการเล่นให้เป็นแนวเดียวกันและพร้อมเพรียงกันเช่น ระนาดเอก ๕ ราง ตีให้เหมือนกัน ฆ้องก็ตีให้เท่ากัน ซอมีคันชักสม่ำเสมอกัน จะเข้ดีดไม้ดีดและวางนิ้วไปทางเดียวกันคือเสียงสูงก็สูงด้วยกัน ต่ำก็ต่ำด้วยกัน เหล่านี้น่าดูและน่าฟังมิใช่น้อยหากได้มีการปรับปรุงทำนองเพลงและระเบียบวิธีบรรเลงเทียบระดับให้เข้ากันสนิทดังนี้เชื่อว่าไม่แพ้ศิลปะของต่างชาติ การจะทำให้พร้อมกันนี้ เรามีโน้ตวางดูอย่างสากลก็ทำได้ วิธีการเช่นนี้ได้เคยทำแล้วเมื่อประมาณ ๓๐ ปีกว่าในโรงเรียนนาฏศิลป์ เมื่อราว พ.ศ. ๒๔๗๘-๒๔๗๙ **วิวัฒนาการมาเป็นการบรรเลงดนตรีไทยแบบ "มหาดุริยางค์" ในปัจจุบัน**

เหตุไรในปัจจุบันนี้จึงมีผู้นิยมฝึกดนตรีน้อยกว่าสมัยก่อน

ในสมัยก่อน ๆ มีผู้นิยมฝึกดนตรีกันมาก และผู้มีชื่อเสียงในเชิงฝีมือดนตรี ตลอดจนมีความคิดความเปลี่ยนแปลง

ในทางดนตรีก็มีอยู่หลายท่าน และมีสืบต่อ ๆ กันมาทุกยุคทุกสมัย เพราะในสมัยก่อนผู้มีฝีมือดีจริงย่อมเป็นผู้ที่ได้รับความนิยมยกย่อง พระเจ้าแผ่นดินและเจ้านายตลอดจนขุนนางผู้ใหญ่ก็ทรงอุปถัมภ์และทะนุบำรุง กิจการใดวิชาใดซึ่งเป็นหลักประกันอนาคตได้มั่นคง กิจการนั้นวิชานั้นก็มีผู้สนใจมาก อนึ่งชนชั้นสูงนิยมยกย่องสิ่งใดสิ่งนั้นก็มีผู้อยากประพฤติตาม เพราะเห็นเป็นของมีค่า การดนตรีและการละครจึงรุ่งเรืองมากในสมัยโบราณ สืบมาจนกระทั่งสมัยรัชกาลที่ ๖

สมัยโน้นไม่เหมือนกับสมัยนี้ การดิ้นรนต่อสู้เพื่อการครองชีพยังไม่มีมากนักไม่แก่งแย่งกัน ที่สำคัญที่สุดก็คือพระประมุขของชาติทรงเห็นการณ์ไกล **ศิลปะเป็นของคู่บ้านคู่เมืองชาติไทย จึงทรงทะนุบำรุงศิลปะไม่น้อยหน้ากว่าวิชาการอื่น ๆ เมื่อพระผู้เป็นประมุขของชาติทรงนิยมศิลปะโดยเฉพาะศิลปะทางดนตรี ประชาชนทั้งปวงก็เจริญตามรอยพระยุคลบาท** อาชีพของนักดนตรีจึงรุ่งเรือง นักดนตรีต่างก็พยายามฝึกฝนและประดิษฐ์คิดทำนองเพลงต่าง ๆ ขึ้นได้มากมาย วิชาใด ๆ ก็ตามถ้ามีความรู้เชี่ยวชาญย่อมเป็นผลดีสมกับคำภาษิตที่ว่า

"อันความรู้รู้กระจ่างแต่อย่างเดียว ก็ให้เชี่ยวชาญเถิดจะเกิดผล"

แต่ตกมาสมัยนี้ วิชาที่จะต้องเล่าเรียนมีมาก เป็นผลให้ความนิยมในศิลปะทางดนตรีของชาติน้อยไป เพราะมีศิลปะของต่างชาติแทรกแซงเข้ามา ของสิ่งใดใหม่กว่าก็มีอำนาจชักจูงให้ไปชื่นชม ด้วยเห็นว่าเป็นการแสดงความเป็นผู้ก้าวหน้าและทันสมัยอยู่เสมอหาว่าศิลปะของชาติคร่ำครึล้าสมัยไปเสียแล้ว **ที่สำคัญที่สุดก็คือ ถ้าหากศิลปะประจำชาติไม่ได้รับการเหลียวแลเอาใจใส่ แต่กลับไปยกย่องศิลปะของชาติอื่นเหนือศิลปะประจำชาติไทยเรา ดังนี้ความกระตือรือร้นที่จะฝึกหัดและหาอาชีพในศิลปะดั้งเดิมก็พลอยหมดไป** เพราะกาลเวลาและโอกาสในการครองชีพจำเป็นต้องหมุนไปตามโลกและสิ่งแวดล้อม หากผู้ใดยังยอมล้าหลังอยู่ หลักประกันในชีวิตก็จะไม่แน่นอนมั่นคง เหตุนี้จะมีผู้ใดยอมเรียนยอมอดทนฝึกฝนศิลปะของชาติอยู่ได้ ก็จำต้องหันไปหาอาชีพทางอื่น และฝึกฝนวิชาการอย่างอื่นที่มีหวังจะรุ่งโรจน์ได้ต่อไป **ขณะนี้ศิลปะทางดนตรีและขับร้องของชาติจึงกำลังจะเสื่อมสูญไป เพราะสู้ศิลปะของต่างประเทศไม่ได้และขาดผู้ชูชุบอุปถัมภ์* ศิลปะใด ๆ ก็ตาม ต้องมีผู้สนับสนุนเป็นกำลังแรงและกำลังใจ จึงจะมีศิลปินเป็นผู้สืบต่ออยู่ได้**

ชาติที่เจริญแล้วรักษาศิลปะของชาติของเขาไว้ได้อย่างไร?

ในหมู่ชาติที่เจริญแล้ว เช่นประเทศใกล้เคียงกับไทยคือญี่ปุ่นได้รักษาศิลปะของชาติโดยเคร่งครัด และศิลปะของสากลเขาก็นิยมกันมาก **แต่ความนิยมสากลของเขาจะมากเพียงไรก็ตาม ของเก่าเขาก็มิได้ทอดทิ้ง คงทะนุบำรุงอยู่เสมอและมิได้นำของเก่ากับของใหม่มาปะปนกันจนมิรู้ว่าเป็นของใคร** การดนตรีสากลถ้าจะเล่นก็เล่นกันตามแบบสากลจริง ๆ ถ้าจะดัดแปลงก็แต่งขึ้นใหม่ มิใช่นำเอาทำนองของชาติอื่นไปใส่ถ้อยคำของตน ดังเช่นที่ไทยเราทำอยู่เป็นส่วนมากในเวลานี้ เพลงที่แต่งขึ้นนั้นอาศัยหลักดุริยางค์สากล แต่ก็ไม่ทิ้งสัญลักษณ์ของเขาคือสำเนียงเพลงสากลของญี่ปุ่นทุกเพลงฟังแล้วก็ต้องรู้ได้ว่าเป็นเพลงญี่ปุ่น ในญี่ปุ่นมีทั้งแบบสากลและแบบของเก่าของชาติระเบียบการเล่นไม่ลักลั่นปะปน ความนิยมของประชาชนในศิลปะประจำชาติมิได้ลดน้อยกว่าศิลปะสากล แม้ว่าญี่ปุ่นจะนิยมแต่งกายแบบสากล แต่จิตใจของเขายังรักจารีตประเพณี ศิลปะวัฒนธรรมของชาติไม่เปลี่ยนแปลง ผิดกับไทยเราบางพวกที่พยายามจะเปลี่ยนทั้งในการแต่งกายและละทิ้งจารีตประเพณีศิลปะวัฒนธรรมของชาติโดยยังไม่สมควรแก่เหตุ

ทำอย่างไรจึงจะรักษาศิลปะของชาติ คือเพลงไทยไว้มิให้เสื่อมสูญไปได้?

การจะรักษาเพลงไทยไว้มิให้เสื่อมสูญ จะกระทำได้ด้วยการบันทึกลงไว้เป็นโน้ตสากล แต่การบันทึกทำนองลงเป็นโน้ตสากลนี้ จะกระทำได้สะดวกเฉพาะทางธรรมดา ส่วนทางพิเศษหรือทางร้องนั้นมิอาจกระทำได้ครบถ้วนดังกล่าวแล้ว แต่ก็ควรกระทำและมีการฝึกสอนกันภายในโรงเรียนต่อไป

---

* บทความนี้เขียนไว้เมื่อ ๑๘ ปีมาแล้ว (พ.ศ. ๒๕๑๖) ปัจจุบันนี้เป็นที่น่ายินดีที่การดนตรีไทยได้รับการฟื้นฟูอย่างจริงจังจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไปแล้ว

การประกวดดนตรีไทย
ระดับนักเรียน ภาคตะวันออก ครั้งที่ ๓

๘-๑๐ กรกฎาคม ๒๕๒๕
ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

การประดิษฐ์ทางร้อง จากทำนองดนตรีแบบไทย

คุณหญิง ชิ้น ศิลปบรรเลง

ในสมัยก่อนนิยมให้มีการร้องเพลงให้ดนตรีรับ ผู้ฟังจะได้ทราบทั้งเนื้อร้องและวิธีแทรกเม็ดพรายของทำนองนั้น ๆ ด้วย แต่ผู้ประพันธ์มักซ่อนหรือดัดแปลงทำนองให้ต่างไปจากทำนองดนตรี ถ้าผู้บรรเลงไม่เชี่ยวชาญจริง ๆ ก็อาจไม่ทราบว่าเป็นเพลงอะไร เมื่อรับไม่ได้ก็เรียกว่า "จน" ฉะนั้นนักดนตรีรุ่นก่อนจึงมีความสามารถทั้งร้องทั้งรับ แต่ในปัจจุบันนี้ ผู้ฝึกหัดดนตรีมักไม่ใคร่นิยมขับร้องด้วย และผู้ที่หัดร้องก็ไม่นิยมหัดดนตรี จึงทำให้ความรู้ไม่กว้างขวาง เกิดการผิดพลาด คลาดเคลื่อน ขาดความไพเราะไป เพลงสมัยนี้เป็นเพลงสั้น ๆ ไม่มีลูกล้อลูกขัด ลูกโยนลูกเล่นเหมือนเพลงสมัยก่อน และทำนองร้องกับรับก็คล้าย ๆ กัน จึงฟังไม่ยาก อย่างไรก็ตาม ใคร่ขอแนะนำว่า ผู้ที่มีหน้าที่เป็นหัวหน้าวงดนตรี ควบคุมวงดนตรี ควรจะได้สนใจทางร้องไว้บ้าง เพื่อจะได้ควบคุมการบรรเลงให้เรียบร้อย นอกจากนี้ทางร้องยังอาจช่วยความจำเพลงดนตรีได้ดี เมื่อหลงลืมบางตอนก็ใช้ทำนองร้องเทียบทบทวนเพลง อาจนึกชื่อเพลงและทำนองได้ ถึงแม้ว่าบางเพลงเนื้อร้องจะเหมือนกัน แต่พอถึงลีลาที่แปลกไป ก็อาจนึกชื่อและทำนองเพลงนั้น ๆ ได้

ข้าพเจ้าไม่ได้เป็นนักร้อง ไม่เคยฝึกหัดวิธีการร้อง เพราะเสียงไม่ดี ปอดไม่แข็งแรง แต่คุณพ่อบอกว่าเสียงจะดีหรือไม่ดี ร้องไม่ดังก็ไม่เป็นไร เพราะว่าไม่ได้เรียนเป็นนักร้อง ต้องการให้จำและสังเกตวิธีสอนของคุณพ่อ ตลอดจนท่องทำนองเพลง ตามแบบของท่านไว้เผื่อจะได้สอนศิษย์แทนท่านได้บ้าง และอาจมีประโยชน์ในภายหลัง ซึ่งข้าพเจ้ารู้สึกถึงคุณค่ามาก เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ท่านสอนแต่ทำนองดนตรีไว้ แต่ยังไม่ได้คิดทำทางร้องอีกหลายเพลง ข้าพเจ้าก็ได้นำหลักของท่านมาทำต่อไป แต่จะให้แนบเนียนมีเม็ดพรายไพเราะอย่างนักร้องโดยตรงไม่ได้ คงทำได้แต่เพียงถูกทำนอง จังหวะครบถ้วนตามทำนองของเพลงพอฟังได้เท่านั้น ผู้ที่เป็นนักร้องที่นำไปร้องก็สามารถใช้เม็ดพรายได้ตามความสามารถของแต่ละคน

ข้าพเจ้าเรียนดนตรีด้วย**โน้ตเลข ๙ ตัว** ของคุณพ่อ แบ่งเป็นบรรทัดละ ๘ ห้อง ห้องละ ๔ ตัว ๑ บรรทัดของสามชั้นเท่ากับครึ่งจังหวะหน้าทับปรบไก่ในการประดิษฐ์ทางร้องเพลงธรรมดา ข้าพเจ้าไม่สามารถซ่อนเงื่อนงำของเพลงได้อย่างท่านครูแต่ก่อน ข้าพเจ้าก็ยึดหลักเสียงลูกตก ซึ่งมักจะเป็นห้อง ๒-๔-๖ บ้างตามแต่จะเหมาะสม แต่เสียงสุดท้ายในห้องที่ ๘ นั้นต้องคงไว้ให้ถูกต้องตามเสียงดนตรี จะผิดไปมิได้

เพลงไทยมักร้องได้หลายทาง ข้าพเจ้าจะขอนำ**เพลงแขกบรเทศเถา** ซึ่งทุกคนรู้จักและร้องได้ ทั้งลูกตกตรงเสียงดนตรีแทบทุกห้องมาให้สังเกตดังนี้

เครื่องหมายแทนจังหวะฉิ่งใช้ - แทนจังหวะฉับใช้ + ใน ๑ บรรทัด จะแยกใช้ฉิ่งฉับเพียง ๒ คู่ เพื่อให้เห็นชัด

เพลงแขกบรเทศสามชั้นท่อนหนึ่ง

๔๑๔๒	๔๕๔๒	๔๑๔๒	๔๕๔๒	๘๖๘๘	๘๙๘๘	๒๑๒๒	๒๔๒๒
	พุทธ	อี อี้	ธา		นุ		ภาพอื้
๘๕๕๕	๘๖๖๖	๙๘๘๘	๔๒๒๒	๑๒๔๕	๖๕๔๒	๕๔๒๑	๔๒๑๖
เออ	เฮ่อ เอ้อ	เออ	เฮ่อเอ้ย		–	นำ	ผดุอื้อม
๘๖๕๔	๑๔๕๖	๘๙๘๖	๘๖๕๔	๕๖๘๙	๔๑๒๔	๑๒๔๕	๖๔๕๖
	เกิดอี้	อีงีอี	สรรพ	อี้	อะอี	มง	คล
๘๔๕๖	๕๖๘๙	๔๕๔๒	๔๒๑๖	๘๖๕๔	๑๔๕๖	๘๙๘๖	-๕-๔
เออ	เอ้อ	อีเงอ	เอิงเง่อ			น้อยอี	ใหญ่

สามชั้นท่อนสอง

๘๖๖๖	๘๖๖๖	๘๙๘๖	๘๖๕๔	๑๔๕๖	๘๖๕๔	๑๒๓๔	๕๔๓๒
	เห	อี งี อี	วา	งี้	ฮะ อี	อา	รักษ์ อี
๔๕๔๒	๔๒๑๖	๕๔๕๖	๕๖๕๙	๔๒๑๖	๕๖๘๙	๘๖๘๙	๑๒๔๕
อี เงอ	เฮอ เออ	ฮะเอ่อฮะเออ	เฮ่อเอ้อ	อี เงอ	ฮะเอ่อฮะเอย		ทั่วไป
๘๖๕๔	๑๔๕๖	๘๙๘๖	๘๖๕๔	๘๖๘๙	๔๑๒๔	๑๒๔๕	๖๔๕๖
	ขอ	อี งี อี	ให้	เออฮีเงอ	เฮ่อเงย		เป็นสุข
๑๔๕๖	๕๖๘๙	๔๕๔๒	๔๒๑๖	๘๖๕๔	๑๔๕๖	๘๙๘๖	-๕-๔
เออ	เอ้อ	อีเงอ	เฮอเอ่อ		–	สวัส	ดี ฮีฮะอี

สองชั้นท่อนหนึ่ง

	๑		-๒๒๒		-๑-๑		๒๒๒๒
	ธรร		มา		_นุ		ภาพ อี้
	๑๒๔๑		-๒-๑		---๖		-๖๖๖
	เออฮีเงอ		เอิงเงอ		–		นำผดุ ฮีอี
	-๙๘๖		-๕-๔		-๑-๔		-๕-๖
	เกิด		สรรพ		--มง		--คล
	-๘-๙		-๘-๖		---๕		---๔
	เออเอ้อ		เออเอ่ย		เสริม		ศรีอี้ฮะอี

สองชั้นท่อนสอง

	๑๔๕๖		๘๖๕๔		๑๒๓๔		๕๔๓๒
	เทพ		ช่วย		รัก		ษา อีอี
	๔๒๑๖		๕๖๘๙		๘๖๘๙		๑๒๔๕
	อีเงอฮะเอ่อ		เฮอเอ้ย		ปรา		นี่
	-๙๘๖		-๕-๕		-๑-๕		-๕-๖
	ให้		สุข		สวัส		ดี
	-๘-๙		-๘-๖		---๕		---๕
	เออเอ้อ		เออเอย		ทั่ว		--กันอี้ฮะอี
			ชั้นเดียว ท่อนหนึ่ง				
	๔๒๒๒		๔๒๒๒		๔๑๒๑		๔๒๑๑
	สัง ฆา		นุ ภาพ		– +		นำ ผล
	๘๖ ๕๕		-๕-๖		-๙๘๖		-๕-๕
	เกิด สรรพ		มง คล		– +		แม่น มั่น
			ชั้นเดียว ท่อนสอง				
	๘๖ ๘๕		๖๕ ๔๒		๑๖ ๘๙		-๕-๕
	เท เวศร์		คุ้ม ครอง		ป้อง		กัน
	๑๒ ๑๕		-๕-๖		-๙๘๖		-๕-๕
	สุข สวัส		ดิ สันต์		เออเอ้อเออเอย		ทั่ว ไปอีฮะอี

เพลงบางเพลงมีทำนองพิเศษ การทำทางร้องจะทำให้ตรงตามทำนองก็อาจไม่ไพเราะ ต้องมีการพลิกแพลงบ้างตามสมควร แต่ถ้าทำพร้อมคลอกันไปกับดนตรีก็จะเข้ากันได้ ดังเช่น **เพลงวิลันดาโอด** ที่นำมาเป็นตัวอย่าง เพลงนี้คุณพ่อแต่งให้ต่างจากการยึดทำนอง และประดิษฐ์อย่างธรรมดาเช่นเพลงอื่น ๆ แต่คงรักษาจังหวะและเสียงลูกตกสุดท้ายไว้เป็นหลักจะสังเกตได้ว่าเสียงสุดท้ายในห้องที่ ๘ จะคงเดิมเสมอ เพลงนี้มีบรรเลงกัน ๒ แบบ อย่างเก่ามี ๕ จังหวะครึ่งจึงได้ประดิษฐ์อย่าง ๕ จังหวะครึ่ง แต่ทั่ว ๆ ไปที่ร้องประกอบละครมักเล่นเพียง ๕ จังหวะเพื่อให้กระฉับกระเฉงดีกว่า

เพลงวิลันดาโอดสามชั้น

(เนื้อร้องจากในเรื่องพระอภัยมณีของสุนทรภู่)

เที่ยว ๑ นางโฉมยงองค์สั่นให้หวั่นหวาด
กัมปนาทอกสั่นพระขวัญหาย

เที่ยว ๒ คิดสังเกตเหตุผลกลอุบาย
เห็นดีร้ายพระอภัยใจฉกรรจ์

สองชั้น

เที่ยว ๑ เขาระบือลือเล่าว่าเป่าปี่
ให้ไพรีนิทราจนอาสัญ

เที่ยว ๒ แล้วจับท้าวเจ้าละมานผลาญชีวัน
เป็นแม่นมั่นเหมือนฉนี้ไม่มีใคร

ชั้นเดียว

เที่ยว ๑ โอ้เคราะห์กรรมซ้ำร้ายฉายอดสู
เป็นสุดรู้สุดฤทธิ์จะคิดไฉน

เที่ยว ๒ แล้วคิดแค้นแม้นปะพระอภัย
จะชิงชัยแก้แค้นแทนบิดา

เพลงวิลันดาโอดสามชั้นเที่ยวที่ ๑ ดนตรี

๑)	----	---๑	-๑๑๑	-๑-๔	---๓	---๒	๓๒๑๒	-๓-๔
๒)	----	-๕-๖	----	-๕-๖	----	-๕-๖	--๘๙	๘๖๕๔
๓)	----	-๕-๖	----	-๕-๖	----	-๕-๖	--๘๙	๘๗๖๔
๔)	-๑-๑	---๔	---๕	---๖	๕๖๗๘	๙๘๗๖	๕๔๕๖	๕๖๗๘
๕)	---๙	---๘	---๗	---๔	--๑๔	๕๖๗๘	----	----
๖)	-๔-๔	---๒	---๑	---๗	--๘๙	๘๗๖๘	๗๖๕๗	๖๕๔๔
๗)	-๘-๘	---๖	---๕	---๔	--๓๒	๑๒๓๔	----	----
๘)	----	---๘	--๒๒	๔๒๑๗	--๘๘	๙๘๗๖	--๗๗	๘๗๖๔
๙)	-๑-๑	---๔	---๕	---๖	๕๖๗๘	๙๘๗๖	๕๔๕๖	๕๖๗๘
๑๐)	----	-๘-๘	--๒๒	๔๒๑๗	--๘๘	๙๘๗๖	--๗๗	๘๗๖๔
๑๑)	-๘-๘	---๖	---๕	---๔	--๓๒	๑๒๓๔	----	----

เที่ยวสอง

๑) ---๑	---๒	---๓	---๔	-๔๕๖	๕๖๗๘	๙๘๗๘	๗๖๕๔
๒) ---๕	---๖	---๗	---๔	๙๘๗๘	๗๖๕๗	๖๕๔๖	๕๔๓๔
๓) ๕๘๕๘	-๒๓๔	๓๔๕๖	๕๔๓๔	๘๘๕๘	-๒๓๔	๕๔๓๔	๕๔๖๔
๔) -๘๙๔	-๖๘๖	-๕๖๕	-๔๕๔	๓๒๑๕	๘๕๘๔	๓๒๑๒	๓๔๕๖
ค้าง ๔๔๕๔	๒๒๔๒	๑๑๒๑	๖๖๘๖	อู้ ๔๔๕๔	๒๒๔๒	๑๑๒๑	๖๖๘๖
ค้าง -๒๔๒	-๑๒๑	-๖๘๖	-๕๖๔	อู้ -๒๔๒	-๑๒๑	-๖๘๖	-๕๖๔
ค้าง -๘๙๘	-๖๘๖	-๕๖๕	-๔๕๔	อู้ -๘๙๘	-๖๘๖	-๕๖๕	-๔๕๔
--๑๔	๕๖๗๘	--๙๘	๗๖๕๔	--๙๘	๗๖๕๔	๔๔๔๔	-๔-๔
ค้าง ๘๘๕๘	-๒๓๔	อู้ ๘๘๕๘	-๒๓๔	ค้าง ๙๙๕๙	-๓๔๕	อู้ ๙๙๕๙	-๓๔๕
ค้าง ๔๔๑๔	๕๖๗๘	อู้ ๔๔๑๔	๕๖๗๘	ค้าง ๗๙๘๗	๘๗๖๕	อู้ ๗๙๘๗	๘๗๖๕
--๑๔	๕๖๗๘	--๗๙	๘๗๖๕	--๗๙	๘๗๖๕	๖๕๔๕	๔๓-๕

สองชั้น เที่ยวหนึ่ง

---๔	-๔๕๔	---๓	---๔	--๕๖	-๕-๖	๘๖๕๔	-๓-๔
--๕๖	-๕-๖	๘๖๕๔	-๕--	-๑-๔	-๘๕๖	๕๔๕๖	-๗-๔
----	-๗-๔	-๙-๘	----	-๕๔๒	-๑-๗	-๙๘๗	-๖-๔
-๙๘๖	-๕-๔	-๓-๔	----	๙๗๘๙	๔๒๑๗	๘๙๘๗	๘๗๖๕
๘๖๕๔	๑๔๕๖	๗๘๗๖	๕๖๗๘	๙๘๗๙	๘๗๖๘	๗๖๕๗	๖๕๔๕
๘๙๘๖	-๕-๔	-๓-๕	๔๔๔๔				

เที่ยวสอง

---๑	---๒	---๓	---๔	--๕๖	-๕-๖	--๕๔	-๓-๔
--๕๖	-๕-๖	---๔	--๕-	-๔-๕	-๖-๘	-๖-๙	-๘-๖
----	---๖	-๖๖๖	-๖-๖	ค้าง ๘๙๗๘	๖๗๕๖	อู้ ๘๙๗๘	๖๗๕๖
ค้าง ๗๘๖๗	๕๖๕๔	อู้ ๗๘๖๗	๕๖๕๔	ค้าง ๖๘๕๖	๔๕๓๔	อู้ ๖๘๕๖	๔๕๓๔
--๑๑	-๒๓๔	--๒๒	-๓๔๕	--๔๔	๕๖๗๘	--๗๙	๘๗๖๕
--๗๙	๘๗๖๕	๖๕๔๕	๔๓-๕				

ชั้นเดียว เที่ยวหนึ่ง

----	-๕-๕	-๕๕๖	๕๖๘๕	-๕๕๖	๕๖๕๕	-๕๕๖	๕๖๗๕
---๙๕	๙๘๙๗	๘๗๘๖	๗๖๗๕	-๙๘๖	๘๖๕๕	-๕๕๖	๕๖๕๕
-๕๕๖	๕๖๗๕	๗๙๘๗	๘๗๖๕	-๙๘๖	-๕-๕		
			เที่ยวสอง				
----	-๕-๕	๓๒๑๒	๓๘๕๕	-๕๕๖	๘๖๕๕	๑๕๕๖	๘๕-๖
----	-๕-๖	----	-๕-๖	----	-๕-๖	--๘๙	๘๖๕๕
--๑๕	--๑๕	--๑๖	--๑๕	-๙๘๖	-๕-๕		

เทียบทางร้องวิลันดาโอดสามชั้น เที่ยวที่หนึ่ง

๑)	----	---เออ ---๕	---เอ้อ ---๔	-เอิง-เงย -๔-๕	---- ----	---- ----	-นางโฉม -๔๔๗	--ยง ---๕
๒)	---เอ่อ ---๑	---เออ ---๒	---เฮอ ---๓	---เอย ---๕	---- ----	---- ----	องค์ ---๔	ฉัน ฮื้ฮะอึ ๕๔๖๔๔
๓)	---- ----	---เอ่อ ---๕	---เออ ---๔	-เฮ่อ-เอ้อ ๖๕๔๕๖	---- ---	---เอ้อ ---๖	ฮะเอ่อเอ้อ -๔๔๖	ฮือเงย --๘๕
๔)	---- ----	---เอ่อ ---๕	---เออ ---๔	เฮ่อ-เอ้ย ๖๕๔๗	---- ----	---- ----	คิดหวั่นอือ ๙๗๘	หวาดอือ ๒๕
๕)	---- ----	---- ----	---เออ ---๔	---เอ้อ ---๖	--ฮีเออ --๘๖	เฮอเอยเฮอเอย ๕๔๕๖	เอ่อเออ -๗-๘	เอ่อเอ้อเอิงเงย ๗๙๘๕
๖)	---- ----	---เอ้อ ---๒	ฮีเงอ --๔๒	เอยเอ้อฮะเอ่อ ๑๙๘๗	เอ่อเอย --๖๙	ฮีเงย ๙๘--	---- ----	กัมปนาท ๖๖๔๕
๗)	---- ---๘	เอ่อเอ้อฮะเอย ๙๘๖	--ฮีเงอ ๘๐	เอิงเง้อฮะเอ่ย ๕๖๕๕	---- ----	---- ----	นึก ---๖	พรั่นอึอึฮะงึ ๕๕๔๖๕๔
๘)	----	---เออ ๕	---เอ้อ ๒	ฮีเงอเออเออ ๔๒๑๗	---- ----	เอ่อ เออ ๖ ๗	อึ เงอ ๘ ๗	เอ้อเอิงเงย ๖๕๕

๙)	----	เอ่อ	เออ	เอ่อเอ้ย	----	----	พระขวัญ	หายฮือี
		---๕	---๕	๖๕๔๗		–	๔๔๒	๔ ๑
๑๐)	----	----	กัม	ปนาท	ฮี เง้อ	เออ เอย	นึก	พรั่น
		–	๕	๕ ๕	๘ ๖	๕ ๔	๕ ๔	๓ ๒
๑๑)	เอ้อ	เอ้อฮะเออ	ฮือเงอ	เอิงเง้อฮะเอ่ย	----	----	พระขวัญ	หายฮี้ฮะอี
	๘	๙๘๖	๘๖	๕๖๕๕		–	๖๕	๕๕๘๖๕๔
				เที่ยวสองร้องเหมือนกัน สองชั้นเที่ยวหนึ่ง				
	นึก	สังเกต	เหตุ	ผล	เอ๊อ	เฮอเอ้อ	ฮีเอยเออเออ	เอ่อเอย
	---๕	๔๗๕	---๓	---๕	---๖	--๕๖	๘๐๕๔	-๓-๕
	เอ้อ	เฮอเอ้อ	ฮืองอฮะเออ	เอย	ฮี่	ฮะอือี่	ต้น	ปลาย
	๖	--๕๖	๘๖๕๔	---๕	๖	๕๔๗	๘๗	๕
	–	เอ่อเออ	เอ่อฮีเอย	+	เห็นดี	ร้าย	พระ	อภัย
		๗๘	๒๔๑		๒๔๒	๒	๔	๑๑
	–	ใจ	ฉกรรจ์	+				
		๕	๓๔	+				
				เที่ยวสองร้องเหมือนกัน ชั้นเดียว				
	โอ้เคราะห์	กรรม	ซ้ำ	ร้าย	เออ	เฮ่อเอ้ย	อาย	อดสู
	๓ ๕	๕	๕	๕๕	๕	๖๔๕๗	๘	๑๒๕๑
	เป็นสุด	รู้	สุด	ฤทธิ์	เอ่อ	ฮะเอ้อ	เฮอ	เอย
	๖๕	๕๕	๕	๗๖	๔	๕ ๖	๗	๕
	เอ้อ	ฮี เงย	จะคิด	เอยฮีฮะอี				
	๖	๔ ๕	๔ ๖	๕๕๘๕๖๕๔				